

„Lesz művészet, mert amióta ember létezik, ez számára a túlélési stratégia egyik fontos, nélkülözhetetlen eleme. Igaz, ma már nem vadászunk kardfogú tigrisre, őstulokra, mamutra, de a mindennapok gondjai, rizikói, a ránk leselkedő veszélyek a mai napig feladják a leckét mindannyiunknak, csak a tudás, a hit, a művészet segít át a zökkenőkön.”

magyar **mk** közoktatás

ROMÁNIAI MAGYAR
OKTATÁSI FIGYELŐ
PEDAGÓGUSOK
HAVILAPJA

10 2022
OKTÓBER

TARTALOM

1. láthatár

A magyar diákok jobbak
magyarból, mint a románok
románból

8. láthatár

Képzőművészet a csángó
gyermek tehetséggondozó
programjában –
Kerekes Edit írása

14. lélekjelenlét

Vajon jó, ha mindent
megold a szülő
a gyerek helyett? –
Mag Ottília írása

18. lélekjelenlét

Gyermekvédelem,
tanárvédelem, jóllét
az iskolában –
Kerekes Edit írása

23. hivatalos

2. tanterem

Költők életpéldáját viszi
a diákoknak a „versvándor” –
Bíró István beszélgetése Tóth
Péter Lóránttal

6. portré

„Mindennél fontosabb a
pedagógus személyisége,
hitelessége” – Végh Balázs
beszélgetése Muhi Sándorral

20. magánterület

Nagy múlt –
László Noémi írása

5. iskola és kultúra

Általános iskolásokat is vár
az Örökségünk őrei vetélkedő

15. tanterem

Filmtettfesz: mindig sikeresek az
ifjúsági vetítések –
Lőrincz Anna írása

21. szülői szemmel

A szegény „előkészítő”
szülő panaszai –
Bartha Réka írása

FOTÓ: MANASES SÁNDOR

10.

Ellenfelekből bajtársak –
lendületet ad a Sportolimpia

ISSN 2045-9725
9 772045 972004

• tanárszemmel • diákszemmel • szülői szemmel
• lélekjelenlét • tanterem • láthatár • óvoda • fotóriport
• hivatalos • vakáció • iskola és kultúra • pályáz(z)atok
• magánterület • térkép

**Olvassa
a Magyar Közoktatást
az új tanévben is!**
www.comunitas.ro/mkorendeles

Kedves Olvasóink!

A 2022–2023-as tanévben is számítunk megtisztelő figyelmükre. Reméljük, továbbra is megosztják lapunk hasábjain az oktatás problémáival, különféle szegmenseivel kapcsolatos meglátásaikat. Kérjük, számoljanak be a Magyar Közoktatásban arról is, ha sikertörténet születik iskolájukban, ha úgy látják, hogy diákjaikkal, tanítási módszereikkel kapcsolatban követendő példáról lehet beszélni. Arról is írhatnak, miként befolyásolta és befolyásolja a járványhelyzet a tanítás, tanulás folyamatát.

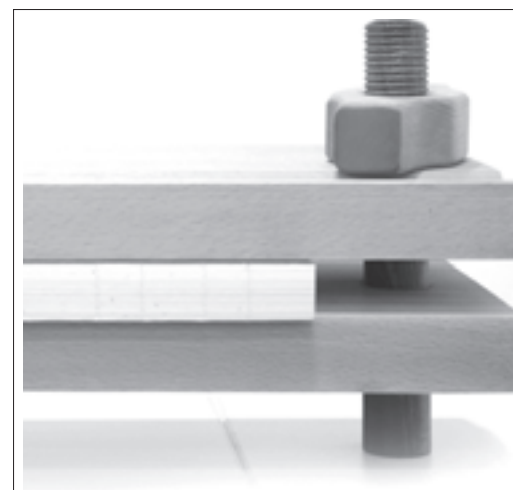
A Communitas Alapítvány által kiadott, immár tizenegy éve megjelenő Magyar Közoktatást együtt szerkesztjük az olvasókkal, szeretnénk, ha a pedagógusok továbbra is rendszeresen közölnének lapunkban.

Néhány ötletet nyújtunk arra vonatkozóan, hogy milyen témákról várjuk véleményüket, de természetesen ezen kívül az oktatás más vonatkozásait is meg lehet közelíteni:

- Amire büszke vagyok – iskolám/pályám/diákjaim sikertörténete
- Hogyan segíthetünk megőrizni a gyermeki kíváncsiságot a mai oktatási rendszerben?
- Mobiltelefon, okoseszközök az oktatásban – kreativitásfejlesztés vagy elgépiesedés?
- Mi a legszebb és mi a legnehezebb a pedagógusi hivatásban?

Kitartást, jó munkát kívánunk! Várjuk véleményanyagaikat az mko@communitas.ro e-mail-címre!

A Magyar Közoktatás szerkesztősége

*erdélyi magyar
könyvek egy térben*

I D E A
K Ö N Y V T É R

RO-400193 Kolozsvár • Tordai út 4. szám • 0747 11 22 64 • www.ideakonyvter.ro • facebook.com/ideakonyvter

A Magyar Közoktatás elektronikus archívuma elérhető a <http://communitas.ro/main/kozoktatás> webcímen.

www.facebook.com/magyarkozoktatás

Megrendeléseiket a www.comunitas.ro/mkorendeles webcímen mko@communitas.ro e-mail címen vagy a 0733-91-06-24-es telefonszámon fogadjuk.

Címünk: Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító szám (Cod fiscal): 10411135

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit • Felelős kiadó: Lakatos András
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Deák Szidónia

Telefon: 0040-733-91-06-24
e-mail: mko@communitas.ro

Redacția Magyar Közoktatás, Fundația Communitas, Str. Republicii nr. 60.
400489 Cluj-Napoca, jud. Cluj

Támogatók:

A magyar diákok jobbakké magyarból, mint a románok románból

Az elmúlt négy év képességvizsga-eredményei alapján készített elemzést az Erdélystat. A statisztikai portál október 12-i közleménye szerint a 2019–2022-es időszak egyesített képességvizsga-eredményei arra kínálnak lehetőséget, hogy megbízhatóbb képet kapjunk a magyar nyelven tanuló diákok teljesítményéről azáltal, hogy tompítják az egyes évfolyamok osztályzataiban előforduló hullámzásokat. Az elemzésben az erdélyi magyar iskolákat is rangsorolták.

A matek a legnehezebb

Az összevont adatok szerint a magyarul tanuló eredményei enyhén elmaradnak az országos átlagtól: míg a vizsgákon részt vevő romániai nyolcadikosok 77,2%-a zárta legalább 5-ös médiával az egységes felmérést az elmúlt négy évben, addig a magyarul tanuló körében 75%-os az így mért sikerességi arány. A magyar tagozaton tanuló minden évben román nyelv és irodalomból teljesítettek leggyengébben, a négy évre számolt médiájuk 5,25, az országos 7,04-hez képest. Ebben az sem hozott egyelőre áttörést, hogy a 2021-es és 2022-es végzősök már új, differenciált tanterv szerint tanultak és vizsgáztak románból. Országos viszonylatban a matematika-vizsga bizonyult a legnehezebbnek, a négyéves romániai vizsgaátlag 6,15. A magyar nyelven tanuló eredménye minden évben elmaradt az amúgy is alacsony országos teljesítménytől, a négyéves átlag 5,79. A magyar tagozaton tanuló az elmúlt négy évben stabilan jobb eredménnyel vizsgáztak magyar nyelv és irodalomból, mint a román tannyelven tanuló románból – mutat rá a tájékoztatás. Az elemzés egy érdekes megfigyelése, hogy miközben az év végi tanulmányi átlagok és a képességvizsga-médiák között jelentős különbségek vannak, addig szinte egyáltalán nincs eltérés a magyar nyelven

tanulók és a többi diák 5–8. osztályos általános médiái között.

A kolozsvári JZSUK az élen

A közleményből továbbá kiderül, hogy az elemzéssel párhuzamosan az Erdélystat elkészítette a magyar tannyelvű iskolák/tagozatok rangsorát is, mind a 2022-es vizsgaeredmények alapján, mind pedig a 2019–2022-es időszakra összevonva is. A négyéves rangsor elkészítésében összesen 444 iskola/tagozat 31 341 diákjának a képességvizsga-eredményeit vették figyelembe. Az összevont eredmények szerinti rangsor élén a következő tíz iskola áll: János Zsigmond Unitárius Kollégium, Kolozsvár; Bolyai Farkas Elméleti Líceum, Marosvásárhely; Báthory István Elméleti Líceum, Kolozsvár; Tamási Áron Gimnázium, Székelyudvarhely; Európa Általános Iskola, Marosvásárhely; Ady Endre Elméleti Líceum, Nagyvárad; Apáczai Csere János Elméleti Líceum, Kolozsvár; Kölcsey Ferenc Főgimnázium, Szatmárnémeti; Aranyosegerbegyi Általános Iskola, Kolozs megye; Talentum Református Iskola, Kolozsvár. Az általános, az összes magyar tannyelvű iskola vagy tagozat rangsorolása mellett az Erdélystat idén készített pár különleges részrangsort is, amelyek a nehezítő körülmények között működő iskolák toplistáit ismertetik. A falvakon működő magyar oktatási helyszínek között az Aranyosegerbegyi Általános Iskola teljesített a legjobban az elmúlt négy évben, ezt követi a körösfői Kós Károly Általános Iskola és a tusnádi Imets Fülöp Jákó Általános Iskola. A tájékoztatás mutatja azt is, hogy a kis létszámú iskolák kategóriájában csak azokat az iskolákat vizsgálták, amelyekben az elmúlt négy év egyikében sem haladta meg a 25 főt a képességvizsgára beiratkozó magyar tannyelvű diákok száma. Ebben a kategóriában ismét az Aranyosegerbegyi Általános Iskola,

valamint a kolozsvári Talentum Református Iskola bizonyultak a legsikeresebbnek. Az Erdélystat listázta a legjobban teljesítő olyan magyar tagozatokat is, amelyek vegyes tannyelvű oktatási helyszínen működnek. Itt a marosvásárhelyi Európa Általános Iskola szerepel az élen, a második helyen ismét a kiemelkedő eredményekkel bíró falusi kisiskola, az Aranyosegerbegyi Általános Iskola van. A sort kizárólag megyeközpontbeli vegyes tannyelvű iskolák folytatják: Zilahról a Simion Bărnuțiu Általános Iskola, Kolozsvárról a Sigismund Toduță Zenei Főgimnázium, valamint Nagybányáról a Nicolae Iorga Általános Iskola. Külön részrangsor készült azokkal a magyar iskolákkal, amelyek jól teljesítettek a románvizsgán annak ellenére, hogy a román mint környezeti nyelv a legkevésbé van jelen. Ehhez olyan iskolákat listáztak, ahol minden évben csak magyar osztályok (vizsgázók) voltak, és a településen a magyarok aránya meghaladja a 80%-ot. A kategóriában a legjobb románeredményeket alapvetően Hargita és Kovászna megyei iskolák érték el: az első három a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium, a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium, illetve a körösfői Kós Károly Általános Iskola (Kolozs megye). Más magyar tömbterületek, például Maros, Bihar, Szatmár vagy Szilágy megyei települések iskolái hátrébb helyezkednek el ebben a rangsorban – összegzi a közlemény. Utolsó szempontként az országosan legnehezebbnek bizonyuló vizsgatantárgy, a matematika-vizsga eredményeit vette górcső alá az Erdélystat. Mint kiderült, 8-as átlag felett a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum, illetve a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium teljesített az elmúlt négy év képességvizsgáinak átlagában.

ÖSSZEFOGLALÓ

Csikszeredai beszélgetés Tóth Péter Lóránt magyarországi pedagógussal

Költők életpéldáját viszi a diákoknak a „versvándor”

Végzettsége szerint torna és történelem szakos tanár, drámapedagógus, de immár 12 éve Kárpát-medence szerte versvándorként ismerik a kunszentmiklósi Tóth Péter Lórántot. Rendhagyó irodalomórákkal, irodalmi estekkel és kisebb színházi előadásokkal örvendezteti meg a diákokat. Három évvel ezelőtt bejárta azt a több mint 800 kilométeres utat is, amelyet Radnóti Miklós költő élete utolsó felében munkaszolgálatos fogolyként megtett. Tóth Péter Lóránt jelenleg a Magyar Országgyűlés Petőfi 200 emlékéve kapcsán „Toldi írójához elkül-

verseket olvasott. Majd születésem után is meghatározták a hétköznapijaimat a mesék és a versek. Az iskolában is olyan tanáraink voltak, akik nemcsak a verset és az irodalmat szerettették meg velem, hanem magát a versmondást és a mesemondást is. Aztán jött az életembe egy jó értelemben vett vargabetű. Nagyon megszerettem kosárlabdázni, így lettem testnevelő tanár, és közben a versmondástól eltávolodtam, de az irodalomtól, a költészettől nem. Saját magam szórakoztatására, épülésére sok verset olvastam, tanultam, és 2009-ben újra kiálltam a közönség elé, a színpad visszavonzott. 2015-ig párhuzamosan tevékenykedtem a tanári és a versmondói pályán. 2015-ben úgy éreztem, hogy ezt a két hivatást már nem tudom megfelelő minőségben és az elvárásaim szerint folytatni. Úgy döntöttem, hogy 12 év tanítás után a vándoréletnek adok nagyobb teret az életemben. A versvándor fogalom a vers és vándorlás szavakból tevődik össze. A második része a vándorlás... Világéletemben szerettem utazni, és kisgyerek korom óta volt bennem egy vágy, hogy megismerjem, felfedezzem a Kárpát-medencét. Amikor abbahagytam a tanítást, úgy gondoltam, hogy a versek szeretetét és az utazást összekötöm, és elmegyek a legtávolabbi kis faluba vagy akár a legnagyobb világvárosba. Az volt a célom, hogy ne turistaként menjek, hanem vigyek magammal valami értéket is, úgyhogy a rendhagyó irodalomórákat viszem és ezekkel járom a Kárpát-medencét. Különböző versvándornak nem én neveztem el magamat, bár találó a kifejezés. 2016-ban jártam először a horvátországi Vörösmarton, ott a kántor-tanító néni úgy mutatott be a gyerekeknek, hogy itt van Tóth Péter Lóránt tanár bácsi. Ő verseket hozott nektek, ő egy versmondó bácsi, sokat utazik a világban, tulajdonképpen ő egy versvándor, és ez rajtam maradt.

– Három évvel ezelőtt bejárta azt a több mint 800 kilométeres utat is, amelyet Radnóti Miklós költő élete utolsó felében munkaszolgálatos fogolyként megtett. Miért tartotta fontosnak?

– Igen, a Radnóti-utat 2019 őszén jártam be. Augusztus 31-én indultam el a szerbiai Borból, és szeptember 24-én érkeztem meg a magyarországi Abdára. Az ember élete valóban a találkozásokról szól. Szerencsésnek mondhatom magamat, mert Radnóti-val kapcsolatban egy olyan emberrel találkoztam általános iskolás koromban, akinek nagyon sokat

Amikor abbahagytam a tanítást, úgy gondoltam, hogy a versek szeretetét és az utazást összekötöm, és elmegyek a legtávolabbi kis faluba vagy akár a legnagyobb világvárosba. Az volt a célom, hogy ne turistaként menjek, hanem vigyek magammal valami értéket is, úgyhogy a rendhagyó irodalomórákat viszem, és ezekkel járom a Kárpát-medencét.

döm lelkemet...” – képek Petőfi Sándor és Arany János barátságáról címmel tart rendhagyó irodalomórákat. A csikszeredai Apáczai Csere János Pedagógusok Házában tartott előadása után kérdeztük.

– Torna és történelem szakos tanárként hogyan lett versvándor?

– A versekhez édesanyám segítségével nagyon hamar közel kerültem, hiszen amikor az anyaméhben voltam, ő már akkor nagyon sokat mesélt nekem,

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének közreműködésével tizenkét településre tudtam elvinni a Petőfi–Arany barátságáról szóló rendhagyó irodalomórát és ezernél is több diákkal találkoztam. Megteltek a művelődési házak, a színháztermek, és nagyon jó volt azt látni, hogy a gyerekeket érdekelte a téma.

köszönhetek. Ő nem más, mint a volt magyartanárom. Először nyolcadik osztályban tanultunk Radnóti-ról, és akkor, amit a tanár úr elmondott, az nekem olyan példa volt a költővel kapcsolatban, amely meghatározó volt az életemben. Mindenképpen szerettem volna meglátni, végigjárni azt az utat, amelyet fogolyként megtett Radnóti. A magyartanárom egyszer behozta órára azt a kis négyzetláncos füzetet, amibe Radnóti az utolsó tíz versét írta a halálúton. Nagyon megdöbbentett, hogy milyen folytonos életveszélynek volt kitéve, és hogy úgy próbált meg hazatérni,

úgy próbált túlélni, hogy a művészetekhez fordult, úgy próbált ép maradni szellemileg és lelkileg, hogy verseket írt. Ez engem nagyon megfogott. Kíváncsi voltam arra – merthogy sok versét úgy zárta, hogy Lager Heidenau, Zagubica felett a hegyekben –, hogyan néz ki a Lager. Ennek az útnak a helyszíneit szerettem volna megnézni felnőttként, és elhatároztam, hogy egyszer bejárom Radnótinak az utolsó útját. Ezt a költő születésének 110. és halálának 75. évében adta meg számomra a Jóisten.

– Mit tapasztalt az út során?

– Összesen 24 napig gyalogoltam. Próbáltam úgy felépíteni az egész utat, hogy ne csak arról szóljon, hogy én végigmegyek rajta, hanem közben közösségi élményt is biztosítsak azoknak, akik ezen az útvonalon laknak. Belgrádtól Abdáig már vannak magyar települések. Ezeken a helyeken megálltam, és közösen megemlékeztünk Radnóti Miklósról, illetve készült egy dokumentumfilm is, amelyet a szabadkai Pannon Tv négyfős stábja készített annak reményében, hogy később a pedagógusok is fel tudják használni a költő életművének tanításakor. Aztán az elmúlt években a turnéim során Radnóti életéről és munkásságáról is tartottam rendhagyó irodalomórákat.

– A Petőfi 200 emlékévkapcsán is készült rendhagyó irodalomórája, amellyel már több székelyföldi iskolában is volt.

– Így van, nagyon vártam már ezt az utazást, hiszen utoljára 2020-ban voltam Erdélyben, illetve Székelyföldön. Nagyon hálás vagyok Magyarországra csíkszeredai főkonzulátusa vezetőségének, mert az ő segítségével, illetve a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének közreműködésével tizenkét településre tudtam elvinni a Petőfi-Arany barátságáról szóló rendhagyó irodalomórát, és ezernél is több diákkal találkoztam. Megtelték a művelődési házak, a színháztermek, és nagyon jó volt azt látni, hogy a gyermekeket érdekelte a téma. Azt is látni, hogy ki vannak éhezve a szóra, a magyar versre, a költők gondolataira. Aktívak voltak, kérdeztek, élveztek, érezték az előadást, és nagyon-nagyon feltöltelek mentem haza. Jelenleg is úton vagyok, éppen Nyugat-Magyarországra tartok, majd folytatom utamat szerte a Kárpát-medencében.

Tóth Péter Lóránt a csíkszeredai Apáczai Csere János Pedagógusok Házában tartott előadást szeptemberben

Ahogy láthatjuk, napjaink zűrzavaros világában egyre fontosabb a fejlett érzelmi intelligencia. Minig úgy próbálom az előadásaimat összeállítani, hogy ezeken a régműltből előhozott példákon keresztül érzékenyítsem egy kicsit a gyermekeket, tudatosítsam bennünk, hogy nem hiába születtek, nem véletlen az sem, hogy több millió emberrel élnek együtt a földön, és igenis nekik is van küldetésük az életben.

– Továbbra is Petőfi és Arany barátságával?

– Igen, most Petőfi és Arany barátságát viszem. Van az a rendhagyó irodalomóra, amelyet említettem, és amelyet

a székelyföldi közönség is láthatott, és van egy színdarab, amely a Szabadságharc címet viseli. Azt Kálló Béla, Jászai-díjas színművész barátommal játsszuk. Szintén Arany és Petőfi barátságán alapszik a történet, és azért is nagyon izgalmas, mert csak korabeli szövegeket használunk. A 60 perces előadást visszaemlékezésekből, jegyzőkönyvekből átvett dialógusokból állítottuk össze, majdnem teljesen korhű a dokumentarista dráma. Nagyon szeretjük játszani. Ezzel az előadással már három évvel ezelőtt voltunk a Székelyföldön is, és ha minden igaz, akkor jövő tavasszal ismét visszatérünk.

– A rendhagyó irodalomóráit, ha teheti és a téma is megengedi, teletűzdeli humorral. Hogyan látja, ez a titka a fiatalok megszólításának?

– Nagyon sok gyermekkel találkoztam a pályafutásom során. Nagyon szerettem tanítani is, és ahhoz, hogy jól értek a gyermekek nyelvén bizonyára az is hozzájárult, hogy pedagóguscsaládban nőttem fel. A felmenőim között is voltak pedagógusok. Édesanyám, a keresztanyám is pedagógus, de az öcsém és a sógornőim között is vannak tanárok. Nekem ez a pálya eleve ki volt jelölve.

Nagyon-nagyon szeretek fiatalok között lenni, és látni azt, hogy fogékonyak a rendhagyó irodalomórákra, előadásokra. Azt hiszem, ha nagyon őszinte va-

és mindenféle kütyüs életben, a lelkük mégsem gyorsult fel. Amikor a gyermek otthon sem kap szót, vagy nincs kivel megosztania élményeit, mert az anyja,

– Ez nagyon fontos és jó kérdés. Mi Magyarországon folyamatosan küzdünk azért – de ezt látom itt, Erdélyben is –, hogy élmény legyen az oktatás. Azt látom, tanügyi rendszereinket az eredménycentrikusság jellemzi, és emiatt úgy mond a szárazabb tananyagot és verselemzéseket kell elsajátítaniuk a diákoknak. Számomra a Radnóti-, a József Attila-, a Petőfi- vagy a Szent László-előadás igazából eszköz arra, hogy azt az erkölcsi tanítást, amelyet ezek az emberek képviseltek az életünkben át tudjam adni a fiataloknak. A rendhagyó irodalomóráimban nem is biztos, hogy Petőfi és Arany szerepe a legfontosabb, persze, az övék is, ugyanakkor célom rávilágítani, arra hogy ez a két különböző ember mennyire támogatta egymást, mennyire szerették egymást. Petőfi Sándor, aki tényleg nekiment a falnak és bárkinek, felemelte Arany Jánost, nem eltiporta, hanem magához emelte. Radnóti Miklós az utolsó pillanatig küzdött és harcolt, József Attila megpróbált kitörni a szegénységből, Szent László kiállt a katonái elé, és azt mondta, hogy gyertek utánam, nem kiküldte az embereket meghalni maga elé, hanem azt mondta, hogy gyertek utánam. Rengeteget imádkozott, és az imával kérte Isten segítségét. Szóval ezek bemutatásával próbálom fejleszteni a gyermekek érzelmi intelligenciáját. Ahogyan láthatjuk, napjaink zűrzavaros világában egyre fontosabb a fejlett érzelmi intelligencia. Mindig úgy próbálom az előadásaimat összeállítani, hogy ezeken a régműltből előhozott példákön keresztül érzékenyítssem egy kicsit a gyermekeket, tudatosítsam bennünk, hogy nem hiába születtek, nem véletlen az sem, hogy több milliárd emberrel élnek együtt a földön, és igenis nekik is van küldetésük az életben. Fontos, hogy tudatosuljon bennünk, hogy ne csak karriert építsenek, és végigéljék azt a 70-80-100 évet, ami adatott számukra, hanem valamit tegyenek is hozzá közöshöz, például itt a Kárpát-medencében a magyarság boldogulásához. Erre hozom az említett költők életpéldáját és az irodalmi, történelmi példákat.

BIRÓ ISTVÁN

biroistvan1993@gmail.com

– Lehetne-e a hétköznapiakban ilyen rendhagyó módon tanítani?

gyok, akkor nincs ebben semmi nagy hókuszpókusz vagy turpisság, mert bármennyire is fel van gyorsulva a világ, bármennyire is benne vannak a gyermekek ebben a számítógépes, telefonos

apja folyamatos rohanásban van – mert meg kell élni, és dolgozni kell –, akkor ki van éhezve egy-egy szép történetre, olyan embereknek a történetére, akikre példaképként tekinthet. Igyekszem a Petőfi–Arany-előadásban is, vagy bármilyen témához nyúlok, azt próbálom közérthetővé tenni, és megmutatni azt, hogy a költők is küzdöttek, nekik is voltak bizonytalanságaik, őket sem szerette mindenki, de megvívták saját harcaikat, és igazából igyekeztek egy kicsit jobbra meg szebbé tenni ezt a világot. Petőfinak az volt a lehetősége, hogy verseket írt, és költeményeken keresztül szólt az emberekhez. Azt gondolom, hogy ezt ma minden gyermek számára érdekes lehet, de ehhez valóban kell egy előadói attitűd, amit hála a Jóistennek megkaptam, és igyekszem ezzel száz százalékosan szolgálni a diákokat.

Radnóti nyomában

25 nap, 3 ország, 850 kilométer. Az erőltetett menet útvonala Bortól Abdáig. Tóth Péter Lóránt kunszentmiklósi tanár, versvándor Radnóti Miklós születésének 110. és halálának 75. évfordulója alkalmából a Borban felállított Radnóti-szobortól indult útnak 2019. augusztus 31-én, hogy gyalogosan végigjárja annak az erőltetett menetnek az útját, amin Radnóti Miklós mindössze 35 évesen 3200 társával elindult. Tóth Péter Lóránt célja adózni a bori munkaszolgálatosok emléke előtt, népszerűsíteni Radnóti Miklós verseit, és ráirányítani a figyelmet a második világháború szörnyűségeire. A film elérhető a pannorntv.com weboldalon.

Általános iskolásokat is vár az Örökségünk őrei vetélkedő

Újult erővel, friss lendülettel és átértékelt szabályzattal indul az Örökségünk őrei műemlékvédelmi verseny. A járványhelyzet alatt a szervezők átértékelték és átgondolták a verseny célját, értékeit, főbb mozzanatait, így a szabályzatba belekerült néhány fontos módosítás a csapatok létszámát és az érintett korcsoportokat illetően, sőt a feladatok is változtak az eddigi évekhez képest. Október 21-ig várják a 9–12. osztályosok mellett idén először az 5–8. osztályos csapatok

– nemcsak hagyják őket szabadon alkotni, hanem segítenek nekik, hogy interaktívan, csapatot és közösséget építve, felfedezzék és bemutassák nekünk, mindannyiunknak épített örökségünket” – nyilatkozta Hegedüs Csilla államtitkár, a verseny ötletgazdája. A Szórvány Cselekvési Terv részeként elindított, de ma már szerte Erdélyben működő mozgalom az utóbbi évek legsikeresebb, ifjúságnak szóló örökségvédelmi kezdeményezése. 13 megyében eddig több mint 3600 diák

A nagykárolyi líceum versenyzői a 2019-es Örökségünk őrei vetélkedőn

jelentkezését is. A két korcsoportnak különböző feladatokat és értékelési rendszert dolgoztak ki a szervezők.

„Amikor útnak indítottuk az Örökségünk őreit, az volt a célunk, hogy a diákok kilépjenek a hagyományos történelmi előadások vagy idegenvezetések keretei közül, és önállóan fedezzék fel az épületek múltját, titkait, megismerjék és megszeressék azokat. Szerettünk volna olyan generációt nevelni, amely jó gazdája lesz majd mindannak, amit az elmúlt ezer évben teremtettünk itt, Erdélyben. A diákok évről évre meggyőznek arról, hogy ez sikerült, hiszen példás kreativitással és lelkesedéssel védik, népszerűsítik, kutatják épített örökségünket. A pedagógusok pedig – legnagyobb örömünkre

vett részt a programban. A verseny alatt a diákok kiválasztanak egy-egy műemléket, és fél éven keresztül az a feladatuk, hogy felfedezzék, másokkal is megismertessék azokat. A sztorit, a titkokat, a különlegességet keresik, és ezt bemutatják különböző kommunikációs eszközökkel.

A jelentkezési határidő október 21. A csapatok jelentkezését az info.orksegunkorei@gmail.com e-mail-címre várják. További információkat a megadott e-mail-címen vagy az Örökségünk őrei Facebook-oldalán találnak az érdeklődők.

MAGYAR KÖZOKTATÁS

Muhi Sándor grafikus, nyugalmazott egyetemi oktató a rajztanításról

„Mindennél fontosabb a pedagógus személyisége, hitelessége”

A gyerekek kapjanak minél több rajzeszközt, papírt, bátorítást – vallja Muhi Sándor szatmárnémeti grafikus, nyugalmazott egyetemi oktató a rajztanításról. Mint mondja, a vizuális nevelés terén a bátorítás, a példamutatás, az ösztönzés, irányítás itt meghatározó szerepet kap, de mindennél fontosabb a pedagógus személyisége, hitelessége.

– Miért döntött úgy anno, hogy a tanári pályát választja?

– Kezdetben jobb híján, megélhetési okok miatt választottam ezt a lehetőséget, alkotóként sem szerettem volna anyagi meggondolásból megengedhetetlen kompromisszumokat kötni. Munka közben rájöttem a tanítás ízére, fontosságára, és 8-10 évi tanárkodás után már biztosan tudtam, hogy maradok. Voltak

több rajzeszközt, papírt, bátorítást, nagyon hatásos, mozgósító, ha együtt készítettünk olyan ajándékot, díszítést, üdvözlőlapot, amelyekhez rajzolni is kell. Hálásak, ha a munkáikból odahaza alkalmi tárlatokat rendezünk, és ezeket megmutatjuk a vendégeknek is.

A kérdés megítélésem szerint inkább az: mit tegyünk, hogy ez a szeretet, érdeklődés ne lanyhuljon, motiváció híján ne kopjon? A bátorítás, a példamutatás, az ösztönzés, irányítás itt meghatározó szerepet kap, de mindennél fontosabb a pedagógus személyisége, hitelessége. Eredményesen tanítani, irányítani kötelességszerűen, csak fizetésért nem lehet, a közömbösség, érdektelenség, alibicselekvés rombol, gátol, leépít. A jó tanító, tanár szereti a szakmáját, hisz a tanítványában, a hivatásában az óvoda, iskola kerítésén, a nyugdíjaztatáson túl is. Ezért van az, hogy néhány pedagógust tanár úrnak szólítanak élete végéig még azok is, akiket sohasem tanított.

– Mennyiben segít a rajztechnikák el-sajátításában a művészettörténeti ismeretek bővítése?

– A művészettörténeti ismeretek – és itt nem életrajzi adatokra, évszámokra, az alkotások címeinek, stílusának a felsorolására gondolok – többek között a felhasznált anyagokkal, technikákkal kapcsolatos tudást is tartalmaznak. Ezek azonban csak elméletiek, általánosak, és éppen ezért felszínesek. Emiatt van az, hogy a művészettörténész nem műkritikus, mert oda alapos technikai ismeretekre is szükség van. Művészettörténészeket nálunk több helyen képeznek tudományegyetemen, de műkritikusokat csak a Bukaresti Képzőművészeti Egyetem keretében, a

művészeti muzeológia szakon, ahol a hallgatók közvetlen kapcsolatban vannak a szakma gyakorlati részével, annak művelőivel, vagyis nem kívülállóként értelmezik az alkotásokat.

– Intézményes keretek között, iskolai formában vagy szabadfoglalkozásként ajánlott inkább a rajztanulás?

– A vizuális művészetekkel kapcsolatos ismeretek szerzése összetett folyamat, sokévi előtanulmányt és folyamatos, kitartó gyakorlást igényel. Bizonyos dolgokat szabadfoglalkozásként is el lehet sajátítani, de ott is alapvetően fontos, megkerülhetetlen egy kialakult ízlésvilágú, alapos felkészültségű mentor irányítása, különben az önképző könnyen eltévedhet, és a legtöbb esetben el is téved.

Napjainkban rengeteg önmagát művésznek tartó ember fest, rajzol, mintáz, farag, fotózik és köztük minden látszat, görcsös igyekezet ellenére nagyon kevés a művész. Ahhoz tehetség, kultúra, alapos, sokrétű technikai és elméleti ismeret szükséges. Érzései, gondolatai bárkinek lehetnek, de mit sem ér, ha az illető nem rendelkezik a kifejezésükhöz, megosztásukhoz szükséges eszközökkel, tudással. A komoly szakmai alapokat nélkülöző önképzés folyamán téves beidegződések rögzíődhetnek, és ezek egy életen át elkísérik az irányítás nélküli próbálkozót, aki minden erőfeszítése, szorgalma ellenére dilettáns marad.

– Mit tapasztalt pályája során, mennyire fogékonyak a fiatalok a rajztanulás iránt?

– A képzőművészeti nevelés rendkívül fontos része a tanügyi rendszernek,

Muhi Sándor

más lehetőségeim is, kaptam ajánlatokat, de egyet sem fogadtam el. 53 éven át tanítottam az elemi iskolától az egyetemig.

– Hogyan lehet megszerettetni a rajzolást a legkisebbekkel?

– Rajzról beszélünk, de valójában képzőművészeti tevékenységről, vizuális kultúráról van szó, ez az emberi kommunikáció egyik legősibb módja. A kicsik ösztönösen szeretik a rajzot, és ez a kezdeti, spontán írkálástól az ábrázolásig megmarad. Kapjanak minél

annak ellenére, hogy ezt sokan még nem ismerték fel. Egy erőteljesen vizualizálódó világban élünk, és ezt a világot érteni, értelmezni, élni csak időben kialakított vizuális kultúrával lehet. Ennek az egyik legkézenfekvőbb, leghatékonyabb eszköze a képzőművészeti nevelés, amely természetesen nemcsak rajzból, főleg nem ilyen-olyan tárgyak ábrázolásából áll, hanem a képi kommunikáció ezer változatából, módjából a művészetben, a mindennapi életben. Minél életközelibb ennek a tantárgynak a tartalma, minél hangsúlyosabb az interdiszciplináris jellege, annál nagyobb esélyünk van arra, hogy elnyerje a tanítványaink tetszését, érdeklődését.

– *Hogyan lehet megtanítani a rajztanítás módszertanát?*

– Úgy gondolom, hogy a vizuális nevelés módszertanát úgy lehet tanítani, mint mindent: személyes példamutatással. 20 éven át oktattam különböző pedagógiai főiskolákon román és magyar nyelven ezt a tantárgyat. Nagyon sok olyan vidéki tanítványom is volt, akik a találkozásunkig csak a tévében

Eredményesen tanítani, irányítani kötelességszerűen, csak fizetésért nem lehet, a közömbösség, érdektelenség, alibicselekvés rombol, gátol, leépip. A jó tanító, tanár szereti a szakmáját, hisz a tanítványaiban, a hivatásában az óvoda, iskola kerítésén, a nyugdíjaztatáson túl is.

láttak képesített művészetpedagógust. Nekem az volt a feladatom, hogy egy félév alatt a tanultak mellett megkedveltessem ezeket a tevékenységeket, hiszen csak azt tudjuk majd eredményesen tanítani, amit szeretünk.

Az alábbi módszert alkalmaztam:

– Már az egyetemi előadás előtt megváltoztattam a terem hangulatát, alkalmi tárlatokkal a táblán, az ajtón, a fogason, a

szekrény oldalán az aktuális témához köthető A4-es reprot, szemléltetőket, gyermekrajzokat rögzítettem tapadós gyurmával. A tábla kivételével ezek egy hétig a teremben, az ajtón maradtak. Ezzel párhuzamosan közöltem a legfontosabb tudnivalót: Ne magyarázd, mutasd!

– A szemináriumi bemutatókról fotósorozatot készítettem, ezeket még aznap megosztottam a saját és a tagozat közösségi oldalán. Onnan tudom, hogy a hallgatók rendszeresen megnézték, mert legközelebb már a témához öltöztek (pl. hideg színekbe, ha pont arról tanultunk), és alaposabban felkészültek, hogy ne valljanak szégyent az évfolyamtársak, ismerősök, érdeklődők előtt.

– Eleve olyan témákat választottam a legelején, amelyek nem igényeltek különösebb gyakorlatot, ismereteket, hiszen a sikeres bemutatkozás, a kezdeti sikerélmény rendkívül fontos, motiváló tényező.

– Valamennyi hallgató kapott tőlem még az első előadáson egy DVD-t, amelyen minden témához, feladathoz kötődően nagyon sok reprodukciót, szemléltetőt, gyerekrajzot és több kötetnyi, a számukra készített elméleti anyagot talált. Ezek megkönnyítették a felkészülést a szemináriumokra, a gyakorló tanításokra, vizsgákra, és segítséget nyújtottak államvizsga és fokozati dolgozatok készítéséhez is.

– Ismétléskor felelevenítettük fotók, kisfilmek vetítésével az évfolyam teljes addigi tevékenységét.

– Jártunk persze múzeumban, művészeti galériában, sőt elvittem minden évfolyamot a saját lakásomra is, ahol kötetlenül beszélgethettünk tanításról, a szemléltetők tárolásáról, művészetről, könyvekről, családról, a mindennapi munka technikai feltételeiről.

– A vizsgákról számúztuk a tételeket, az izgalmakat, az érdemjegy alapját a félévi tevékenység minősége határozta meg. A levetített képanyag bemutatása után minden hallgató értékelte a saját, illetve az évfolyamtársai tevékenységét. Az eseményt, a vizsgát a vizuális nevelés fontos ünnepeként kezeltük, ennek megfelelően készültünk, díszítettük a termet, öltözködöttünk, viselkedtünk, beszélgettünk. És ami a legfontosabb: békében, barátságban, a jól teljesített feladat örömeivel váltunk el.

– *Mennyire fontos az alkotónak, hogy másoknak is megmutassa alkotásait? Mennyire motiválhatja őt a közönség?*

– Fontos, hiszen az alkotómunka lényege, hogy érzéseket, gondolatokat közvetít. Közönség nélkül nincs művészet, aki ezt nem veszi tudomásul, vagy nem tulajdonít jelentőséget ennek, önmagát csapja be. A kapcsolat megteremtésére minden módszer jó a hagyományos tárlatokról, ismertetőktől, újságokból, folyóiratokból, közöltetett reprotól a virtuális kiállításokig. Az utóbbi években azt tapasztalom, hogy a hagyományos formák iránt csappant az érdeklődés, ezért elég gyakran készítek, rendezek online tárlatokat a legújabb munkáimból. Itt a párbeszédén kívül arra is lehetőség nyílik, hogy bevonjuk a nézőt az alkotás folyamatába, akit ezzel partnerré avatjuk. Ingergazdag világban élünk, a hagyományos módszereken, megoldásokon, tárlatokon, tárlatnyitókön, műfajokon, technikákon lassan és végérvényesen átlép az idő.

– *Fontos-e, hogy milyen technikát választ a művész?*

– Olyan értelemben fontos, hogy mindenki az egyéniségének legjobban megfelelő, hozzá legközelebb álló technikát válassza. A technika másodlagos, függ a témától, az alkotó személyiségétől, a kortól, felkészültségétől és még sorolhatnám. Itt sincsenek örökös, végérvényes lehetőségek, megoldások. A mi korunkra többek között a műfaji és technikai korlátok elmosódása is jellemző, ezért fogalmam sincs – senkinek nincs fogalma arról –, hogy milyen lesz a század vég művészete, milyen új műfajok, technikák, közlésmódok, kommunikációs lehetőségek jelennek meg.

Abban viszont biztos vagyok, hogy akkor is lesz művészet, mert amióta ember létezik, ez számára a túlélési stratégia egyik fontos, nélkülözhetetlen eleme. Igaz, ma már nem vadászunk kardfogú tigrisre, őstulokra, mamutra, de a mindennapok gondjai, rizikói, a ránk leselkedő veszélyek a mai napig feladják a leckét mindannyiunknak, csak a tudás, a hit, a művészet segít át a zökkenőkön.

VÉGH BALÁZS

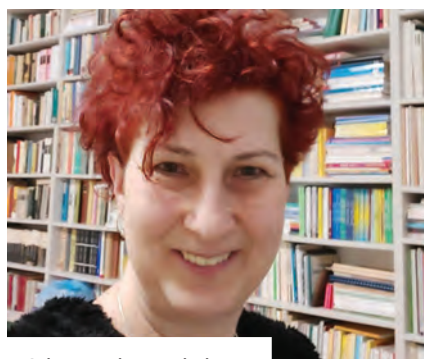
veghbalazska@gmail.com

Képzőművészet a csángó gyermekek tehetséggondozó programjában

Évek óta kínál népihangszer-oktatást csángó gyermekek számára több helyszínen a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége, a zenei tehetségek támogatásához újabban a képzőművészeti tehetséggondozás társult, és idén képzőművészet-terápiás csoportot is indítanak. A szövetség tehetséggondozó programja keretében képzőművészeti gyermektábort szerveztek, amely egyszerre szolgálja a fiatalok lelki egészségét, önismeretét, személyiségfejlődését, és újszerű jövőképet is kínál.

A tehetséggondozás és a képzőművészeti tábor ötlete a Pécsi Tudományegyetem (PTE) Művészeti Karától származik, amelyhez örömmel csatlakozott a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége (MCSMSZ) a felfutóban levő tehetséggondozó kezdeményezése által. A részletekről és tervekről Orbán Imola pszichológust, a művészetterápiás módszerek ismerőjét, a tehetséggondozó program vezetőjét kérdeztük.

Orbán Imola pszichológus

– A festészeti és szobrászati tehetséggondozó tábor megvalósításához Szili Katalin és Járαι Zsigmond miniszterelnöki megbízott támogatása segített hozzá. A tábor megelőzően rajzversenyre került sor, ahol körzetenként, különböző témákban alkottak a gyerekek. Rengeteg alkotás érkezett elbírálásra. A munkákat a Pécsi Tudományegyetem tanárai értékelték, a 35 kiválasztott gyerekből 30 tudott részt venni a táborban. A csángómagyarok szövetségében örömmel fogadtuk a kezdeményezést és szakmai együttműködést kínáltunk, hiszen most indulnak tehetséggondozó programok a moldvai csángó gyerekeknek. Külön örömeinkre szolgál,

hogy a képzőművészet területein szerzett saját élmény hozzásegíti a gyerekeket, kamaszokat annak megismeréséhez, milyen hatással vannak lelki világukra az alkotás folyamatai. Az idén elindítjuk az első képzőművészet-terápiás csoportokat is, illetve a PTE Művészeti Kara és más külső szakemberek meghívásával folytatódik a tehetséges gyerekek szakmai fejlődését biztosító műhelygyakorlatok sorozata.

– *Megítélése és észrevételei alapján miképpen érintette a gyerekeket ez az alkotótábor? Miért jobb, mivel nyújt többet az iskolai rajzóránál, kézműves foglalkozásoknál? Milyen megnyilvánulásokkal találkozott a gyerekek részéről?*

– Teljesen új volt számukra az alkotótábor, olyan támogató háttérben próbálhattak ki új technikákat, dolgozhattak fel témákat, ahol önbizalmuk erősödött, félelmeiket, gátlásaik egy részét lerakhatták. Minden műhelymunka előtt a téma felvezetéséhez élménypedagógiai keretet is biztosítottunk jómagam és meghívott szakemberek vezetésével, ahol a játékos ráhangolódás, a vizualizációs technikák, a zene teremtett teret az alkotó folyamatoknak.

Az elbizonytalanodástól a sikerélményig mindennek volt helye és ideje a táborban. Voltak serdülők, akik felismerték, hogy tanáraik nemcsak oktatják őket, hanem partnereik is abban, ahogy beszélgethetnek a témáról, ahogy bemutathatják szóban, alkotásban, színekben, formákban a csángó világot és csángó lelket. Nagyon sok résztvevő nem akart szünetet tartani, mindig visszatértek alkotásaikhoz, és a folyamat élményét is megtapasztalhatták. Festőművészként

Hegyi Csaba dékánhelyettes és Ütő Gusztáv, a PTE sepsiszentgyörgyi képzőművészeti tanszékének vezetője, az intézmény művésztanáraként Berze Imre szobrász, Szécsi János festőművész, valamint Zsin Bence doktorandusz festőművész a legnagyobb természetességgel és a csángó kultúra iránti nagy szeretettel és tisztelettel adtak háttérrel mindennap az alkotómunkának. A gyerekek a tábor végére már jelezték, hogy felismerték, mekkora értékkel bír ez a közösség. Ugyancsak különlegességgnek számít, hogy kis számban háromszéki gyerekek és fiatalok is részt vettek a táborban, ami még színesebbé tette a tapasztalatokat.

– *A gyerekek szüleit milyen mértékben sikerült bevonni a tábor, kiállítás folyamatába? Megfigyelései szerint a szülők támogatják-e gyermekeik művészeti továbbtanulási terveit? Éltékpes pályának tekintik a szobrászatot, képzőművészetet?*

– A táborban részt vevő gyerekek szülei és oktatói bizalmat szavaztak, és elengedték a gyerekeket erre az ismeretlen, de valami újat kínáló hat napra. A gyerekektől kapták a megerősítést, amikor a tábor végén nem akartak még hazamenni, vagy a tábor alatt a telefonos beszélgetések arról szóltak, hogy „nem is gondoljátok nekem ez milyen jó”. A kiállításon részt vevő gyimesi édesanya ismételt elmondta nekem, hihetetlen számára, hogy ennyi szép alkotás született pár nap alatt, és „ezt mind a mi gyerekeink készítették”. A szülőknek még ismeretlen a képzőművészet világa felé terelni a gyerekeket, de mi hiszünk abban, hogy tanáraink, hagyományörzőink és műhelygyakorlataink hozzájárulnak

ahhoz, hogy a fiatal tehetségek továbbtanulhassanak és alkothassanak. Fontosnak tartjuk a szülőket is bevonni a találkozókba, ahol információkat kaphatnak arról, mire számíthatnak, ha gyereük képzőművészeti képzésben szeretne részt venni. Ehhez tervezünk egyetemi hallgatókkal, tanárokkal és friss végzősökkal találkozókat szervezni.

– Miben látja a művészeti jellegű közös foglalkozásoknak a hasznát ebben a korban?

– Művészetterápiás módszereket alkalmazó és kutató szakemberként elmondhatom, hogy a képzőművészeti technikák és alkotófolyamatok lelki egészségszolgálatot is biztosítanak az alkotó gyermeknek, serdülőnek. Teret ad mindannak a kifejezésére, ami szóban nem kimondható. Rácsodálkoznak egymás alkotásaira, és értő, megértő kapcsolati háló épül az alkotó és szemlélő közösségben. Az ecsetvonások dinamikája, a színek megválasztása, az agyag megmunkálása a személyiségfejlődést támogató aktív folyamatként is értelmezhető. A kreativitásra épülő alkotófolyamatok önismereti útra terelnek, és ha ez csoporton belül történik, akkor kapcsolati hálók megépítését is szolgálja. A táborban a rajz, festés, szobrászati munkák után esténként felcsendülő népdalok is sokkal többet meséltek az alkotókról. Módszertanos szakemberként és pszichológusként is nagy szerepet tulajdonítok azoknak az alkotófolyamatoknak, amelyek a gyermekek és kamaszok belső útjait tárják fel. A Magyar Házakban szervezett tevékenységek a gyermekek egész személyiségét támogató folyamatot biztosítanak, helyük van a kreativitást fejlesztő vizuális művészeti tevékenységeknek, ahol „lélekszínező” folyamatok is elindulnak.

– Van-e valamilyen mód, lehetőség arra, hogy művészeti tehetségük további pallérozásában támogassák azokat a gyermekeket, akik kiemelkedő képességekről tettek tanúbizonyságot a táborban?

– A kiemelkedő tehetségeket a művésztanárok tovább mentorálják, és lehetőséget biztosítunk arra, hogy minél több tárlaton, táborban, műhelygyakorlaton

tudjanak részt venni. A még fel nem tárt tehetségek kutatása is tart egész tanévben, több oktatási helyszínen szervezett műhelyeken.

– A szobrászathoz, képzőművészethez megfelelő eszközökre, fogyóanyagokra is szükség van, ami nem kevés költséget jelent, családoknak sokszor megterhelő, esetleg vállalhatatlan. Tudomása szerint folytathatják-e a résztvevők a tábori tevékenységeket iskoláikban? Kapnak, kérhetnek-e ehhez valamilyen segítséget?

– A PTE biztosította a táborhoz és a tehetségek utógondozásához is a speciális kellékeket és minőségi festékeket. Az MCSMSZ is figyelmet fordít minőségi alapanyagok beszerzésére a Magyar Házakban zajló műhelyekhez.

– Az MCSMSZ tehetséggondozó programjában milyen további terveik vannak rövidebb és hosszabb távon?

– A vizuális művészetek területén a tehetséggondozó program az idén indult, azonban néhány helyszínen már 2016 óta létező és az évek alatt bővülő népihangszer-oktatásban (koboz, hegedű, pásztorfurulya) is hasonló törekvéseink vannak a kiemelkedő tehetségek támogatására. Ezzel egy időben indult nyaranta egyhetes intenzív népzene-tábor és a 2022–2023-as tanévtől havonta műhelyfoglalkozásokat szervezünk tehetséges zenész gyerekek számára.

– Mit tart a bákói táborzáró kiállítás-hoz hasonló rendezvények legfontosabb hozadékainak?

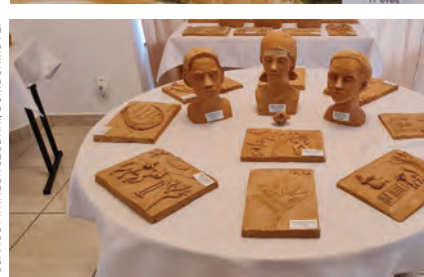
– A táborban született alkotásokból szervezett kiállításon a kis alkotók ünnepelethették önmagukat, büszkeséggel szemlélték a tárlatot. Tizenegy településen élő, 11–17 év közötti gyermek alkotását lehetett megtekinteni a kiállításon. A szülők és a gyerekek oktatói is jelen voltak a tárlatmegnyitón. A boldog egymásra mosolygások az elismerés üzenetét hordozták a táborban alkotók számára. A kiállítás azokat is megtisztelte, akik betegség miatt nem voltak a táborban, ők is kiállíthatták azokat a munkáikat, amelyekkel a pályázaton nyertek. Felcsendült a parasztfurulya hangja Bete Narcis tehetséges furulyásnak köszönhetően, aztán csángó népdalt énekelt Laslău Gabriela, aki festményeit

• GHURCADENISA, KÜLSŐREKESIN, 16 ÉVES

• LASLĂU GABRIELA, SZERET-KÉZSE, 17 ÉVES

• CSÁNGÓ FIATALOK SZOBRAI, DOMBORMŰVEI

is bemutatta. A zenével megszületett a hang, festmény, szobrok és a csángó lélek egysége. A résztvevők visszajelzései egyöntetűen arra intenek, hogy a kezdeményezést folytatni kell, a tábornak teret kell biztosítani jövőre is. Hiszünk abban, hogy már nincs messze az az idő, amikor moldvai csángó fiatalok a PTE művészeti kar sepsiszentgyörgyi festő- és szobrászművészet szakán fognak továbbtanulni.

KEREKES EDIT

keredit@yahoo.com

Ellenfelekből bajtársak – lendületet ad a Sportolimpia

Erdély legtöbb középiskolás sportolóját megmozgató, nagyszabású eseményét tartották meg közel 2 év kihagyás után Kolozsváron. A Sportolimpia néven ismert közkedvelt és nagy népszerűségnek örvendő sporteseményen nem kevesebb mint 29 magyar tannyelvű erdélyi iskola vett részt közel 800 sportoló diákkal. Szeptemberben immár hatodik alkalommal szervezte meg az Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpiát az RMDSZ, a Communitas Alapítvány, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem, az Erdélyi Ifjúsági Sportegyesület és a Testnevelő Tanárok Országos Tanácskozása (TTOT) szervezésében. A rendezvény célja nem más, mint a mozgás örömeinek egymással való megosztása, a testmozgás általi közösségépítés és a csapatszellem erősítése.

Összehozni a sportkedvelő magyar diákokat

A Sportolimpia elődje tíz évvel ezelőtt jött létre Erdély Kupa néven, azonban ahogy évről évre nőtt az érdeklődés – és ezzel együtt a részt vevő diákok száma –, a sportrendezvény valóságos olimpiává nőtte ki magát. A sportkedvelő középiskolások számára nemcsak egy nagyszerű lehetőség és kiváltság a Sportolimpia, de ugyanakkor egy olyan cél is, melyet minden évben kitűzhetnek maguknak, növelve így a motivációt és a kitartást is, melyeknek valójában a mindennapi élet minden területén nagy hasznát veszik. Mindezek mellett a négynapos esemény képes összehozni az Erdély különböző részeiben élő, sportolni szerető magyar diákokat, lehetőséget nyújt az új barátságok létrehozásában és az egészséges életmód népszerűsítésében. Az idei Sportolimpia fővédnöke Novák Eduárd sportminiszter volt, romániai magyar paralimpiai világ- és Európa-bajnok kerékpározó. A megnyitó ünnepségen, melyet a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Auditorium Maximumában

tartottak, a sportminiszter köszöntőbeszédében elmondta, hogy teljes mértékben hisz a rendezvényben, és minden erejével azon lesz, hogy ezt az eseményt továbbra is támogassa. A Sportolimpia főszervezője, Grabán Zsolt a kapcsolatteremtés és a közösségépítés erejét emelte ki, hangsúlyozva az esemény egyre növekvő népszerűségét és sikerességét, hiszen az első Sportolimpián indított 5 sportág és 19 versenyszám, mára már 10 sportágra és 33 versenyszámra nőtt ki magát. Takács Csaba, a Communitas Alapítvány elnöke a rendezvényre küldött üzenetében úgy fogalmazott: kétség sem fér ahhoz, hogy a megmérettetés teljes mértékben

De a valóság túlnyomó részt panaszkodással és elégedetlenkedéssel van tele. „Ejnye-bejnye, a mi időnkben nem így volt” – hangoztatjuk napi szinten. De hol maradnak a tettek? Hol maradnak a lépések a változtatás felé? Hol maradnak a segítő kezek, melyek valóban megfogják a gyermek kezét, és felállítják a képernyők előtt?

kiérdemli az olimpia megnevezést, hiszen a diákok számára már az is felér a győzelemmel, ha részt vehetnek egy ilyen sporteseményen.

A diákok összemérhették erejüket különböző labdajátékokban, mint a kosárlabda, kézilabda, labdarúgás, streetball, asztalitenisz, röplabda, lótenisz, strandröplabda, illetve atlétikai és úszás versenyszámokban.

Drukkok és tapsok

A mérkőzéseknek és versenyeknek a Iuliu Hațieganu sportpark, más néven Babeş park ad otthont minden évben. A négynapos esemény alatt a parkot felpozsztí a több száz sportoló diák, akik csatakiáltásokkal, drukkolással és tapsal törik meg az álmos szeptemberi csendet. A testmozgás és a sportolás mindamellett, hogy az egészséges életmódot népszerűsíti, képes kiragadni a fiatal generációt a robotból, képes felállítani a gyermeket a képernyők előtt, képes életet vinni a hétköznapiakba. A sportesemények természetüktől fogva temérdek energiát mozgósítanak fizikai és szellemi síkon egyaránt, ezáltal többszintes személyiségfejlesztést eredményeznek. A szociális tanulás, a csapatmunka, a közösségépítés, a kitartás, a motiváció, a célok és a becsületesség – csak néhány azon értékek közül, melyekkel a gyerekek a sport által gazdagodhatnak.

Egy kis történelem

Az ókorban az első olimpiai játékokat i. e. 776-ban rendezték meg Zeusz isten tiszteletére Olümpiában. Az első játékokon kizárólag egy versenyszámban mérték össze erejüket az atléták, a stadionfutásban. A 14. olimpiai játékoktól kezdve vezettek be újabb versenyszámokat: a kettős stadionfutást, a hosszútávfutást, az öttusát (pentathlon), majd később az ökölvívást, a négyesfogathajtást, a pankrációt és a fegyveres futást. Érdekesség volt, hogy az ókori görögök nem tartották számon a második és a harmadik helyezetteket, kizárólag csakis a győztest ünnepelték, illetve nem ismerték a csapatversenyeket. A versenyzők csakis görögül beszélő férfiak lehettek, akik teljesen mezelenül küzdöttek egymás ellen, így ünnepeve az emberi test teljesítményét. A győztest olajkoszorúval tüntették ki, mindamellett, hogy szobrot állítottak

a tiszteletére, pénzjutalom és szülővárosának teljes hódolata is a lábai előtt hevert.

A modern olimpiai eszme elindítója Pierre de Coubertin volt, aki abból az elképzelésből szándékozta újrászervezni az ókori játékokat, hogy a fiatalok inkább sporteseményeken versenyezzenek, mintsem háborúzzanak. Az első újkori olimpia 1896-ban került megrendezésre, melyen 14 ország és 241 versenyző, 2008-ban azonban már 205 ország és több mint 11 ezer versenyző vett részt. A sportolás közösségformáló ereje a történelem során mit sem változott! Az olimpiai játékok szimbólumai közül az egyik legismertebb az 5 egymásba fonódó karika, az egységre és az összetartásra igyekszik felhívni a figyelmet, azaz a bolygó 5 kontinensének egységére. Egy másik magyarázat szerint pedig a sport alapelveit szimbolizálja, úgy mint a szenvedély, hit, győzelem, munkaerkölcs és sport-szerűség.

A gyermekek megtanulják tisztelni a szabályokat, tisztelni az ellenfelet, a bírót. Eredménytől függetlenül kezet fognak egymással, és gratulálnak az elért teljesítményhez. Mindezek olyan energiákat és hangulatot szabadítanak fel, melyeket a hétköznapi életben csak igen ritkán látni.

A bűvös „nem adom fel”

Az Erdélyi Magyar Középiskolás Sportolimpia évről évre kétségtelenül bebizonyítja, hogy méltó a sport alapelveihez. A négynapos esemény programja rendszerint reggeltől estig tart. Ez alatt az idő alatt, gyakorlatilag az ellenfelekből bajtársak válnak, a versengésből pedig összetartozás születik. A gyermekek megtanulják tisztelni a szabályokat, tisztelni az ellenfelet, a bírót. Eredménytől függetlenül kezet fognak egymással, és gratulálnak az elért teljesítményhez. Mindezek olyan energiákat és hangulatot szabadítanak

fel, melyeket a hétköznapi életben csak igen ritkán látni. Ugyanakkor a sportfelszerelés, melyen az iskola neve szerepel, büszkeséget és hűséget sugároz a sportoló diákok szeméből. Nem beszélve a felkészítő és kísérő testnevelő tanárokról, akiknél senki sem tudja jobban, hogy valójában nem a győzelem az igazi kincs, amit egy sportrendezvényen elérhetünk, hanem a küzdelem és a kitartás. A bűvös „nem adom fel” igazi értelmet nyer, és egy életre elkíséri mind a tanárt, mind a diákot.

Fontos a támogató környezet

A sport mindenkié. A sport szabadság. A sport öröm. A mozgás velünk született képesség, melynek határait mi magunk szabjuk meg a mindennapi életstílusunkkal, döntéseinkkel. A gyermekkorban elkezdett egyszerű hobbiból egy egész életen át tartó életforma válhat, mely nem csak fizikai állóképességünket és egészségünket támogatja, hanem szellemi, lelki jóllétünket is. Ehhez viszont nem kell más, mint támogató, odaadó és motiváló környezet. Lehetőségek és esélyek mindazok számára, akik nyitottak, bátrak és kíváncsiak. Sajnos a tanügyi rendszerünk közel sem képes a heti 1-2 testnevelési órával támogatni egy olyan cél elérését, ami mindannyiunk életében esszenciális lenne: a testmozgás mindennapos tétele. Ahhoz, hogy egy tevékenység szokássá váljon, és természetes formát öltjön, elengedhetetlen a vele való mindennapos találkozás. Rutinná csak az válhat, amit rendszerességgel és folyamatosan művelünk. Mi felnőttek, oly könnyen hárítjuk a felelősséget, amikor azt mondjuk: a gyerek maga a jövő, ellenben nagyot tévedünk. A mi kezünkben van a jövő, és a mi hatalmunkban áll azt olyanná formálni, amelyet látni szeretnénk majd. De a valóság túlnyomó részt panaszkodással és elégedetlenkedéssel van tele. „Ejnye-bejnye, a mi időnkben nem így volt” – hangoztatjuk napi szinten. De hol maradnak a tettek? Hol maradnak a lépések a változtatás felé? Hol maradnak a segítő kezek, melyek valóban megfogják a gyermek kezét, és felállítják a képernyők elől? Fejünk csóválgatásával nem sokat lépünk előre, legfeljebb megtanítjuk a gyermeknek, hogy ez a mozdulat könnyebb, mint tenni valamit a változásért.

Hogy alakítja a gyermek a jövőt, ha a szülőt és a tanárt veszi példának? Igen, a felelősség a miénk, felnőtteké. Mindennapi viselkedésünkkel, példamutatásunkkal, minden egyes szavunkkal, gesztusunkkal hatalmunkban áll ajtókat nyitogatni vagy éppen bezárni azokat a gyermekek előtt. Nem dőlhetünk hátra nyugodtan mindaddig, amíg meg nem tettünk mindent, ami tőlünk telte. Nem mondhatjuk, hogy jól végeztük dolgunkat, amíg nem látjuk a valódi örömet a gyermekek arcán. Nem pihenhetünk, amíg dolgunk van. És valójában ez így is van rendjén, hiszen nin-

A testmozgás és a sportolás mindamelllett, hogy az egészséges életmódot népszerűsíti, képes kiragadni a fiatal generációt a robotból, képes felállítani a gyermekeket a képernyők elől, képes életet vinni a hétköznapi napokba.

csen nagyobb szabású sportesemény, mint maga az élet. Tele küzdelemmel, versennyel, kitartással, kemény munkával, sikerrel és kudarccal egyaránt. Erdély minden testnevelő tanára nevében mondhatom, hogy a Sportolimpia valóban a mi olimpiánk. Magunknak érezzük, és hálásak vagyunk érte. Egy olyan esemény, ami több száz diákot és tanárt képes nemcsak megszólítani, de megmozdítani is, nemcsak a rendezvény négy napja alatt, hanem egész tanévben. Önmagunkban is nagy tettekre lehetünk képesek, ellenben a jövőt csakis együtt vagyunk képesek felépíteni.

A szerző a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceum testneveléstanára

MATEI LINDA

matei.linda@yahoo.com

mk

fotóriport

nemcsak megszólít, meg is mozdít

FOTÓK • MANASES SÁNDOR

Vajon jó, ha mindent megold a szülő a gyerek helyett?

Felnőttként már-már kötelező aggódni a jövő nemzedékért, egyet nem érteni velük, bírálni vagy felülbírálni az életformájukat. Azt mondják a nálam is felnőttebbek, hogy minden nemzedéknek el kell követnie ezt a hibát...

Az utánunk jövő generációt inkább hagyjuk hibázni, véteni, keresgélgni, próbálkozni. Nem aggodom a gyerekeimért? Dehogynem! Csak bízom annyira bennük, mint magamban. Ha egy olyan társadalomban nősz fel, amely a diktatúrának minden ismert paraméterét teljesíti, és mégis emberré tudsz válni, akkor minden lehetséges. Az én nemzedékem ebben nőtt fel: iskolában szigor, otthon jól meghúzott határok, minimalista életvitel, sok-sok ötlet arra, hogy mivel tudjuk színesebbé tenni a mindennapjainkat.

Mire akarok kilyukadni? Hát pont erre. Nem vázolták fel százféleképpen nekünk a napi lehetőségeket, a mindenkori gyerek kellett kikaparja magának a gesztenyét. Van abban valami ráció, ha nem megrágva adjuk a gyerekeink szájába az ételt. Hadd küzdjön meg a nehezebben emészthető falatokkal is.

Azt tapasztalom, hogy a gyerek helyett való gondolkodás felé vezető első lépés az, ahogyan beszoktatjuk az óvodába. Nagyon sok fiatal anyukát látok kisírt szemekkel az óvodaajtók előtt vagy az ablak alatt hallgatózva, hogy csemetéjének hiányzik-e. Hát persze, hogy hiányzik. Hisz elszakították az

gyerekeiknek az óvodát, hogy ne legyen túl nagy eltérés az elképzelt és a realitás között.

Mivel gyakorló tanító vagyok, nem tudom, mi mindent tesznek a óvodások feneke alá a szülők, ám azt látom, hogy a iskolásoknak szép lassan mindent is:

Íme, néhány példa:

- Autóval jön iskolába.
 - Ha gyalog jön, akkor kísérvével (pedig faluhelyen legtöbbször indokolatlan), aki a táskát vagy az aznapi cók-mókot cipeli.
 - Csak tépőzáras cipőt vettek neki, hogy ne kínlódjon a fűzővel.
 - Otthon felöltöztetik, levetköztetik, sőt megetetik.
 - Tízórait annyit csomagolnak, amennyit anya szeretne, vagy tízóraitra éveken keresztül ugyanazt eszi, hisz „csak azt szereti”.
 - Reggel megbeszélték, hogy iskola után hova kell mennie, de anya azért SMS-ben és Messengeren is elküldi.
 - Délután a csopiban megkérdezik, hogy milyen feladat van otthonra.
 - Megpróbálják elintézni, hogy az osztályban hol üljön, kivel, kivel ne.
 - Ha van olyan nap, hogy épp nincs kedve iskolába járni, anya szépen falaz neki.
 - Ha gyengébb minősítést kap a gyerek, a szülő szóvá teszi.
- A sor még nagyon hosszú. A variációk összes tárháza a szülő rendelkezésére áll.

Itt rontjuk el: minden irányítást, problémát, akadályt elveszünk a gyerekeink kezéből. Neki csak az marad, hogy ezekkel a készen kapott dolgokkal a legjobban kufárkodjon. Ezért kezd unatkozni, hisztizni, kénye-kedvét a szülőre erőlteti, mindent meg akar kapni, és azt lehetőleg azonnal. Nem old meg problémát, nem hárít el akadályt, nem kezel konfliktust, nem visel el kudarcot, nem kell alkalmazkodnia, nem vállal felelősséget. Apró kis szösszeneteknek látszanak, de ez a fejlődés veleje: hibázni, kijavítani...

Ezzel megérkeztünk oda, ahonnan ki szerettem volna indulni. Egyre intelligensebb gyerekek érkeznek iskolába, nagyon könnyen tanulnak meg olvasni, választékosan beszélnek, ám akik közül egyre kevesebben tudnak matematikai szöveges feladattal megbirkózni.

Azaz van egy probléma, és nem tudja megoldani. Miért is?

A szerző a lövétei Székely Mózes Általános Iskola tanítója.

Ezért kezd a gyerek unatkozni, hisztizni, kénye-kedvét a szülőre erőlteti, mindent meg akar kapni, és azt lehetőleg azonnal. Nem old meg problémát, nem hárít el akadályt, nem kezel konfliktust, nem visel el kudarcot.

anyukától, testvérétől, sőt korábban kelt reggel, az is lehet, hogy órákkal korábban, mint szokott. Ám tegye fel a kedves anyuka a kérdést: inkább nem fordított indíttatású a szorongás? Vajon nem az van, hogy elképzelné sem tudja, mit csinál majd a három év alatt hozzánőtt kisgyereke nélkül? Nem kell az óvodába indulás előtt hónapokkal arról beszélni, hogy oda fog járni, hogy milyen jó hely, hogy ott mennyi játék van, és de szuper kis világ is az! Minél jobban dicsérünk valamit, annál inkább gyanússá válik a gyerek számára, büzlik, vagy csak egyszerűen őszig „megtelik” a kicsi az „óvoda” szóval. Ráér ez az élmény ősz felé. Érezze kiváltságnak, hogy oda mehet: „látod, milyen nagy lettél, felvettek az óvodába”. Bizonyára a kedves szülők kreatívak, okosak, és úgy találják a

MAG OTTÍLIA

ladootti74@gmail.com

Filmtettfeszt: mindig sikeresek az ifjúsági vetítések

Végre hagyományos módon, teljes kapacitással működő mozitermekben, művelődési házakban, könyvtárakban és iskolákban szervezhették meg a Filmtettfeszt 22. kiadását Erdély-szerte, Nagyváradtól Kovásznáig, Nagybányától Szebenig, Temesvártól Csíkszeredáig. Az október 5. és 9. között, illetve az október 15–16-i hétvégén megrendezett filmfesztivál idei vetítései 19 településen, 26 helyszínen zajlottak, a programban pedig 10 új nagyjátékfilm, 4 klasszikus remekmű, 3 egész estés dokumentumfilm és váloga-

animációkat elhozni az erdélyi filmvásznakra, illetve, hogy miért fontosak a gyermekeknek szervezett műhelyfoglalkozások.

– *Ismertesd röviden az idei Filmtettfeszt gyermek- és ifjúsági programjait, milyen filmeket láthatott a közönség?*

– Idén egy animációs és egy ifjúsági filmmel készültünk. Az animációs film az új kufliis mozifilm volt, A kuflik és az Akármí, amely Dániel András nagy sikerű könyvsorozata alapján készült, illetve egy énekes-zenes ifjúsági filmet is elhoztunk, az El a kezekkel a Papámtól!-t. Ezeket több városban műsorra tűztük, és elmondhatom, hogy a fesztivál programjában ezek voltak talán a legsikeresebb vetítések.

– *Mit gondolsz, miért voltak ilyen népszerűek ezek a filmek?*

– Az ifjúsági filmek évek óta kihagyhatatlan programpontjai a fesztiválnak. Voltak olyan évek, amikor főként klasszikusok szerepeltek a programban, más kiadások alkalmával egy animációs rendező életműve köré szerkesztettük az ifjúsági programot. Természetesen, hogyha új animációkat vagy ifjúsági filmeket mutattak be a magyarországi mozikban, akkor azokat próbáltuk elhozni és műsorra tűzni. Így volt ez idén is. Az ifjúsági vetítések azért is sikeresek, mert hétvégi családi programként is tudnak működni, emellett rendszerint szervezett csoportok is eljöttek a moziba. Mivel az ifjúsági vetítések már több éve rendszeresen szerepelnek a fesztivál műsorán, úgy gondolom, megszokták és várják is ezeket a gyerekek és a kisgyerekes családok.

– *Idén egy nagyon különleges program-ponttal is készültetek, Tóth Viktor jazz-zenesz interaktív mozielőadását hoztátok el, amelyben a szaxofonos Jankovics Marcell magyar népmese-feldolgozásaira improvizál. Milyen volt ez az előadás, milyen visszajelzések érkeztek?*

– Kiemelt eseménye volt az idei fesztiválnak a Magyar népmesék szaxofonnal című programpont. Tóth Viktor többféle népi fúvós hangszert mutatott be, majd két lenémított népmesét kísért végig szaxofonnal. Szerintem ez is nagyon érdekes és tanulságos élmény volt a gyerekek számára. A zene és a mozgókép, a hang és a mozgókép viszonyát ismerhették meg jobban, valamint azt, hogy hogyan lehet hangszerekkel, zenével illusztrálni egy mozgóképes történetet.

Idén például pont a mozgóképes játékoknál úgy is hirdettük meg a programot, hogy nemcsak a gyerekek, hanem a teljes család is részt vehetett ezeken a foglalkozásokon, és azt láttuk, hogy sokszor a szülőket legalább annyira el tudja bűvölni ez a kíséret, mint a gyerekét.

– *Mikor kerültek be a fiataloknak és gyerekeknek szóló filmek is a programba, és milyen korcsoportoknak szerveztek pontosabban vetítéseket? Kik a legkisebbek?*

– A kezdetektől fogva úgy próbáljuk összeállítani a fesztivál programját, hogy mindenki találjon számára érdekes filmet, természetesen, hogy a gyerekeket is megpróbáljuk moziba csalogatni. Változó a korcsoport, de például a kuflikkal az alsó tagozatosokat is meg tudjuk szólítani, és idén voltak olyan települések, ahol óvodáscsoportok is elmentek a vetítésre. Természetesen vannak olyan ifjúsági filmek, amelyek idősebb korosztálynak szólnak, ilyen volt idén az El a kezekkel a Papámtól!, de az elmúlt években

Zágonyi Bálint

tott rövidfilmek szerepeltek, ugyanakkor a Filmgalopp 10 erdélyi versenyfilmjét is meg lehetett tekinteni. A fesztivál szervezői ugyanakkor a fiatalabbakra is gondoltak, a családi programok idén sem hiányozhattak a kínálatából: 2022-ben visszatértek a vetítővásznakra a kuflik, és a tavaly elhunyt Jankovics Marcell legismertebb mesefilmjei közül is vetítettek egy interaktív mozielőadás keretében. Zágonyi Bálinttal, a Filmtettfeszt főszervezőjével beszélgettünk a gyermek- és ifjúsági programokról, hogy miért fontos számukra klasszikus magyar

vetítettük az Égigérő fű című magyar klasszikust, A Pál utcai fiúkat és a Tüskevárat is.

– *Hogy látod, a magyar klasszikusok vagy inkább az újabb, kortársak által készített filmek népszerűbbek?*

– Szerintem a köztudatban élő hét-nyolc klasszikus animáció iránt mindig van érdeklődés, és azt látom, hogy ezek rendszeresen műsorra is kerülnek

különböző események alkalmával, nemcsak Kolozsváron, hanem például Marosvásárhelyen, Sepsiszentgyörgyön és Csíkszeredában is. Természetesen ezzel sem lehet visszaélni, bármennyire népszerű a Vuk vagy a Szaffi, ha havonta szerepelne a mozi műsorán, nem lehetne telt házas vetítést szervezni belőlük. De nemcsak a klasszikusok, az új rajzfilmek között is vannak népszerűek, a Kufli-sorozattal interneten is találkozhattak

a gyerekek, Berg Judit Lengemeséi is sokak számára ismertek.

– *Miért tartjátok fontosnak a klasszikusokat is vetíteni?*

– Azt gondolom, hogy úgy, ahogy Benedek Elek meséi megtalálhatóak a szinten minden család könyvespolcain, úgy például Dargay Attila rajzfilmjei is az általános magyar mozgóképes kultúra részét képezik. Most azokban a városokban, ahol működnek mozik, számos amerikai, francia animációt is meg lehet nézni magyar szinkronnal, és valószínű a látványviláguk is lenyűgözőbb, mint például a több mint harminc éve készült Macskafogónak, mégis ezek a történetek ugyanúgy el tudják varázsolni a mai, nagyon mozgálgalmas, gyorsan vágott rajzfilmekhez szokott gyerekeket is.

– *Milyen a hangulat általában a mozitermekben, ahol gyerekfilmeket, animációkat vetítenek?*

– Jó látni, amikor megtelik a terem zsibongó, lelkes gyerekekkel, illetve amint a vetítés elkezdése után mennyire közvetlenül, nyitottan reagálják le a rajzfilmek különböző fordulóit.

– *A vetítések mellett műhelyeket is szerveztek több éve. Mi a célok ezek a programokkal?*

– Főleg Kolozsváron és Nagyváradon szervezzük meg ezeket, de néhány alkalommal Csíkszeredában is sor került ilyen foglalkozásra. Ezeknek az a célja, hogy ne csak nézőként vegyenek részt a gyerekek a vetítésen, hanem alkotóként is kipróbálhassák magukat. A műhelyek is különböznek évről évre, volt olyan év, amikor stop motion, azaz stop trükkös animációt készíthettek a gyerekek, akkor a budaörsi BABtér, az egyik legprofibb, legfejlettebb magyar műhely jött el a fesztiválra. Volt olyan év, amikor kolozsvári alkotók, Makkai Bence és Kassai Réka irányította a foglalkozást, de idén például a taumatóropot és praxinoszkópot próbálhatták ki a gyerekek, ezek ijesztő nevük ellenére lényegében 20. század eleji mozgóképes játékok.

– Egyrészt az a lényege ezeknek a műhelyeknek, hogy amellett, hogy a kreativitásukat és a mozgóképes gondolkodásukat is fejlesztik a gyerekek,

megtapasztalhatják, hogy milyen az alkotás öröme. Sikerélmény számukra, hogy képernyőn meg tudnak mozdítani tárgyakat, vagy hogyha filmszalagra például labdát rajzolnak, és a rajzolás közben mindegyik labdát az előzőhöz képest picit elmozdítva rajzolják le, akkor levetítve megmozdul a labda. Hasonló a helyzet a tárgyanimációnál is, amikor mondjuk egy legót arrébb tolnak, és minden mozdulatról készül egy fénykép, utána pedig a számítógépben összerakva azt látják, hogy magától csúszik a legó. Nagyon jó látni ilyenkor a siker örömét a gyerekek arcán.

– Szerintem ez nem csak kisgyerekeknek nagy élmény, hanem bárkinek, akinek nem volt ebben előzőlegesen tapasztalata.

– Abszolút. Idén például pont a mozgóképes játékoknál úgy is hirdettük meg a programot, hogy nemcsak a gyerekek, hanem a teljes család is részt vehetett ezeken a foglalkozásokon, és azt láttuk, hogy sokszor a szülőket legalább annyira el tudja bűvölni ez a kísérlet, mint a gyereket, leül és fél óra után látjuk, hogy önfeledten rajzol, és készíti ezeket a játékokat

– Mit szeretnétek még a Filmtettfeszt gyermekprogramjain fejleszteni, változtatni?

– Szerintem eléggé változatos a program, ez mindig attól is függ, hogy az illető évben milyen intézményt vagy műhelyt tudunk elhívni a fesztiválra. Arra törekszünk, hogy ha lehet ne csak Kolozsváron, hanem más városokban is kerüljön sor ilyen foglalkozásokra. Ilyen szempontból például nagyon szerencsés, hogy Nagyváradon a Partiumi Keresztény Egyetemen a képzőművészeti tanszéken animációt is tanítanak, és ott van egy nagyon összeszokott, profi csapat, akiknek megvannak az eszközeik is ahhoz, hogy egy-egy ilyen műhelyt lebonyolítsanak, tehát nem kell feltétlenül Magyarországról hívnunk oktatókat, hogy a foglalkozásokat levezessék. Mindenképpen jó lenne, hogyha még több helyszínre is el tudnánk juttatni ezeket a műhelyeket.

– Lehet, hogy még korai ilyent kérdezni, de a jövő évi programról valamit el tudsz-e árulni? Ifjúság- és gyerekprogramok tekintetében mire számíthatnak a Filmtettfeszt kedvelői?

– Nagyon messze van még 2023 októbere, de mindenképpen szeretnénk hogy jövőre is sor kerüljön a mozgóképes játékokra, és én úgy láttam, hogy a műhelynek a szervezői, a Magyar Nemzeti Filmarchívum munkatársai és nagyon jól érezték magukat itt, és ők is szeretnének visszajönni. Ami pedig a vetítéseket illeti, az, hogy milyen filmeket választunk ki, nagymértékben függ attól is, hogy az elkövetkező

időszakban mutatnak-e be új rajzfilmeket, animációkat, hiszen akkor természetesen ezeket is szeretnénk elhozni. Illetve, amennyiben megoldható, akkor ezekhez köthető műhelyeket is fogunk szervezni.

LŐRINCZ ANNA

lorincz.anna@protonmail.com

Mentés másként pedagógia konferencia 2022

Gyermekvédelem, tanárvédelem, jóllét az iskolában

Mit kezdhet a tanár a lányok elleni erőszakkal és zaklatással, hogyan tudunk közösségként felelősséget vállalni a gyerekek jóllétéért, miért csökken a pedagógusi szakma presztízse, hol kezdődik és meddig terjedhet a gyermekvédelem a pedagógiai munkában, mi az a Superar módszer – ilyen és ehhez hasonló témákat érint a 2022-es Mentés másként pedagógia konferencia, amelynek fő témája az oktatásban résztvevők jólléte.

Gyermekpszichodráma, élménypedagógia, erőszak-megelőzés tinédzserkorban, vitamódszertan, sérülékeny csoportokból származó gyerekeknek szóló projektek, szociomuzikális fejlesztés, nyelvi diszkrimináció, inklúzió, társasjáték-pedagógia, lányok elleni erőszak és zaklatás a suliban, pedagógusok jogai, kötelezettségei, a pedagógusi szakma presztízscsökkenése, inkluzív irodalmi szemlélet és alkalmazása, közösségi gyermekvédelem, kiegészítés a pedagógusi szakmában, élménypedával a kiegészítés ellen, kritikai pedagógia, közösségépítés – ilyen rendkívüli témagazdagság jellemzi az idei Mentés másként konferenciát, amit október 21–23. között tartanak Kolozsváron.

A szervezők ugyan a hatékonyság szempontjából is előnyösebb személyes találkozóra törekednek, mégis élőben követhetővé, később visszanezhetővé tesznek bizonyos előadásokat, beszélgetéseket a közösségi hálón. Akinek nem volt lehetősége az idén jelentkezni a konferenciára, az is belekóstolhat a témákba, és esetleg tervbe veheti a következő konferenciákon való személyes részvételt.

Ezúttal a kerekasztal-beszélgetés nem zárja, hanem nyitja a konferenciát annak reményében, hogy így elkerülhető a negatív hangvételű végkicsengés, illetve már első napon kiderülnek azok a specifikus problémák, amelyek kihívást jelentenek a tanárok, hallgatók, szülők számára. A legtöbb oktatási gond nem nyerhet megoldást egy konferencián, ám ha azok már nyitáskor terítékre kerülnek, meghatározhatják

az előadások és műhelygyakorlatok fókuszát. Mint azt Jakab Villő Hanga a regisztráció megnyitását hírül adó sajtótájékoztató elmondta, a szokásostól eltérő nyitással arra is törekednek, hogy elősegítsék a pozitív élményt.

A kerekasztal-beszélgetés meghívottai Nagy Wolf Ildikó iskolapszichológus,

A reziliens személyiség a kedvezőtlen körülmények ellenére is képes megküzdeni a kihívásokkal, ismeri határait, energiaszintjét tudatosan követi, objektíven ítéli meg a helyzeteket, és megfelelően adaptálódik ezekhez.

gus, Vörös Alpár, az Apáczai-líceum igazgatója és a különféle közegekben szerzett oktatói tapasztalattal rendelkező Tamás Adél pedagógus. A konferencián a nyelvi diszkriminációról tart előadást Péntek János nyelvészprofesszor, a hazai pedagógusok jogairól és kötelezettségeiről Dávid Kacsó Ágnes, a tanári presztízsvésztés okairól Geambaşu Réka. Szarka Alexandra és Tóth Kinga a Deviszont közösségi tér képviselőként azt mutatják be, hogyan lehet kisebb lakókörnyezetben olyan közösségi teret kialakítani, amely begyűjti a gyerekeket, főleg a szakiskolák tanulóit, és egyszerre tud

velük beszélni munkaerőpiaci elhelyezkedésről, életcélokról vagy akár irodalomról. Az oktatásban résztvevők jóllétének kérdéskörét előadások, műhelyek, kerekasztal-beszélgetés és művészi produkciók segítségével vizsgálják pszichológiai, jogi, érdekérvényesítési szempontból, ugyanakkor a program meglepetéseket is tartogat.

Erőszak-prevenció, vitajáték, társasjáték-pedagógia

Iskolai osztályokban, táborokban és tanárképzéseken bemutatott erőszak-prevenációs módszertanukat ismertetik a konferencián az évtizedes tapasztalattal rendelkező Nane és Patent egyesületek prevenációs szakértői, Molnár Via és Kajos Rebeka Dóra. A program célja az erőszakra való érzékenyítés és az erőszak-megelőzés, a gyerekek és fiatalok hozzásegítése ahhoz, hogy kölcsönösségen és egyenlőségen alapuló kapcsolatokat alakítsanak ki. Ezen belül kiemelten fontos számukra, hogy a gyerekek és fiatalok elgondolkodjanak a szexuális kultúráról, az őket körülvevő üzenetekről és a szexuális helyzetekről, amelyekbe belekerülnek, képesek legyenek ezeket megkérdőjelezni, ezekre reflektálni – tehát a kritikus gondolkodási készségek fejlesztése fontos ebben a témában. Tanároknak és más, gyerekekkel foglalkozó szakembereknek is szerveznek képzéseket, foglalkozásaik kitérnek a nemek közötti egyenlőtlenségekre, reprodukciós jogokra, a nők elleni erőszakra és a heteroszexizmusra is. E képzés néhány

elemét próbálhatják ki a résztvevők a műhelyfoglalkozáson.

A VoxPop vitajátékot mutatja be Lencse Orsolya tréner, a Demokrati-kus Ifjúságért Alapítvány (DIA) igaz-gatója. A játék egyedülálló módszer a csoportközi kommunikáció fejleszté-sére és viták facilitálására, segít pár-beszédet indítani a diákok között, és helyes érveléstechnikára tanít, legyen szó történelmi esemény, irodalmi mű vagy osztályszintű probléma megvi-tatásáról.

Lencse Máté játéktervező pedagógus műhelyfoglalkozása saját élményű tár-sasjátékozásra épít, az elmélet működé-sét teszi láthatóvá a résztvevők számá-ra. Fókuszban a társasjáték-pedagógia alapelvei, az általa megcélózható fej-lesztési területek, a szabálymagyarázat és az előnyadás pedagógiája, megta-pasztalása. Az Igazgyöngy Alapítvány Toldi Tanodájának szakmai vezetője 2013 óta foglalkozik a társasjátékok pedagógiai felhasználásával, 2016 óta jelennek meg társasjátékai és társasjá-ték-pedagógiai könyvei.

Tanári gyermekvédelem határai, kiégés megelőzés

Milyen elvárásokkal szembesülnek a pedagógusok, ha a gyermekek védel-méről van szó, és ehhez képest mi a realitás, mit tehetnek – ezt a témát jár-ja körül műhelyfoglalkozásán Gyurkó Szilvia jogász, a Hintalovon Gyerme-kji Alapítvány tanácsadója, tréner, ku-tató. Az interaktív műhely gyakorlati megközelítéssel boncolgatja a közös-ségi gyermekvédelem lehetőségeit, és keresi a résztvevőkkel együtt azokat a válaszokat, amelyek a nehéz hely-zetek megoldásában segítik a szakem-bereket.

Játékon keresztül ismertet önma-gunkkal, a valóság jelenségeivel Gecse Ramóna színész, a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Tár-sulata tantermi előadásainak kezdemé-nyezője, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem adjunktusa: tapasztalatot sze-rezni érzékeléssel, mozgással, cselek-véssel, a közösséghez fűződő kapcsola-tunkban érzelmileg és értelmileg.

A kiégést megelőzni és azzal meg-küzdeni tanít Vargancsik Iringó szo-ciálpedagógus, egyetemi adjunktus

(Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Tanárképző Intézete), élménypedagó-gus (Outward Bound Romania). A ta-nári pályán magas a kiégés veszélye: az európai pedagógusok 60–70%-a tartós stressztől, 30%-a kiégésben szenved. A reziliens személyiség a kedvezőtlen körülmények ellenére is képes meg-küzdeni a kihívásokkal, ismeri hatá-rai, energiaszintjét tudatosan köve-ti, objektíven ítéli meg a helyzeteket, és megfelelően adaptálódik ezekhez. A műhely során a résztvevők művé-szeteket és élménypedagógiát ötvöző feladatokat és játékokat próbálhat-nak ki, amelyek célja a pedagógusok rezilienciájának és elköteleződésének erősítése, a kiégés megelőzése.

Osztályközösség-építés, társadalmi-zenei intervenció

Maradandó élményekkel, készségek és kompetenciák (önbizalom, tolerancia, kommunikáció, döntéshozatal, felelős-ségvállalás, kezdeményezőkétség, ki-tartás, együttműködés, csapatmunka) fejlesztésével olyan személyiségfejlesztő és csapatépítő programokat, tapasztalatszerzési lehetőséget kínál osztály-közösségeknek Horváth-Kovács Ádám élménypedagógus, tréner, oktatóképző (Outward Bound Romania), amilyenre az iskolában nincs lehetőség.

Sérülékeny csoportokból származó gyerekeknek és fiataloknak biztosít hosz-szú távú, alternatív és élménypedagógiás foglalkozásokat a Social Fiber csapata. Ezen programok lényege a társadalmi inklúzió biztosítása, a reziliencia és a konfliktuskezelési készség fejlesztése. Programjaikon keresztül a gyermekek olyan közösségnek és térnek a részeseivé válnak, amelyben fejleszthetik énképü-ket, dolgozhatnak céljaikért, ahol fog-lalkoztatóik felnőtt korukig mentoraik lehetnek, azt követően pedig barátok ma-radhatnak. A műhelyen elméleti, gyakor-lati és energizáló részek váltakoznak.

Kreativitással kezeli a társadalmi kihívásokat a szocio-muzikális inter-venciós program, a Superar módszer, amelynek rengeteg zenét és táncot tartalmazó eszköztára minden tudo-mányágra átváltható. Az interaktív műhelyfoglalkozáson olyan techni-kákat sajátíthatnak el a résztvevők, amelyek segítenek biztonságos közeget

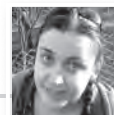
biztosítani és kényelmes szerepet ta-lálni minden gyerek számára, így a Superar módszer által a közös zené-lés alatt mindenki sikeresnek, energi-kusnak és koncentrálnak érezheti ma-gát, és garantáltan mosollyal távozik. A Superar csapatból ketten érkeznek a konferenciára: a Superar romániai ve-zetője, a 25 éves zenei és pedagógiai tapasztalattal rendelkező Elana And-rews, aki az ausztráliai Tasmániából költözött Romániába és Vancea Júlia, az Örök gyermekkorúsának vezetője.

Az inkluzív irodalom fogalmát bontja ki Selyem Zsuzsa, a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem Bölcsész-tudományi Karának tanára, egyetemi docens. Értelmezése szerint a közokta-tásban az inklúzió elfogadó, befogadó viszonyulást jelent, átgondoltan felépített kirekesztés-megelőző struktúrát és folya-matos figyelmet, ahol a tudás személyi-ségmege erősítő és szolidáris. Az inkluzív pedagógia személy- és gyermekközpon-tú, a tudás megosztása horizontális, a ta-nár és az intézmény megteremti a fel-fedezés, a kreativitás és a kooperáció barátságos közegét. Az inkluzív iroda-lom környezetre figyelő, kooperatív, min-denki számára nyitott, dinamikus jelen-ség, ahol a tét az elrejtett, elhallgattatott, tabusított valóság kreatív megformálása és a különböző jelenségek összefüggésbe hozása, amelyben a természettudomá-nyos kutatások eredményei és a szemé-lyes élettörténetek egyenrangú viszonyí-tási pontokat képeznek. Tolsztoj Jasnaja Poljanai-i iskolájában nem volt osztály-zás, nem volt kötelező házi feladat, és nem volt kötelező bejárni – néha alig le-hetett hazazavarni a gyerekeket. Ki ne szeretne ilyen – egyben hatékony tudást biztosító – iskolát?

A 2022-es Mentés másként pedagógia konferencia a felsorolt témákkal, szemé-lyes beszélgetésekre alkalmat teremtő hosszabb szünetekkel szakmai fórumot, találkozási lehetőséget biztosít azoknak a pedagógusoknak, gyerekekkel dolgozó szakembereknek, egyetemi hallgatók-nak, akik tanulni, fejlődni szeretnének, akik sokszor magányos farkasként dol-goznak a mélyreható változásért.

KEREKES EDIT

keredit@yahoo.com

Nagy múlt

A mi iskolánk tanintézmény. Ezt leginkább onnan tudjuk, hogy vannak időszakok, amikor a tanítás szünetel. Reggel hatkor szűk nadrágra bő nadrágot, rövidujjúra pulóvert, arra zipzáras-csuklyás felsőt húzunk, bakancsba vagy gumicsizmába bújunk, és kibaktatunk a Csillaghegyre. A Palocsay-kertbe. Szamosfalvára, a reptéren túl. Az Írisztelepre, a betontemplom mögé.

Még ki sem érünk a lépcsőházból, anya ordít. Itthon maradt az uzsonna! Hát kinek pakolom mázsaszám a szendvicset, kekszet, bundás kenyeret? Éhen akarsz-e halni, fiam? Jó, hogy a fejed nem maradt itthon! Aztán vigyázz, a kulcsot el ne veszítse, nem lakatos az apád, hogy minden hónapban újat rendeljen neked!

A mi iskolánk tanintézmény. Fél nyolckor a kék pufajkás mester kiosztja a vödörket, és meghatározza a kötelező napi adagot. Aki a kötelező napi adagon fölül szed, az pénzjutalomban részesül. A napi adagért járó pénzjutalom a tanintézményt illeti. Melynek szorgos diákjai, mi, ősről őszre bebizonyítjuk, hogy aki eszik, az dolgozni is tud. Fizikailag!

Dolgozunk. Szedjük az almát, válogatjuk a krumplit, gyomláljuk a káposztát. A káposztaföldet utáljuk. Hosszú, sáros. Hajlongani, valljuk be, rosszabb, mint fára mászni. Almaszedéskor zeng a berek. Miénk az utca, miénk a ház. Nem kell a szépség, nem kell a jó. A sarkon áll egy alak, rám vigyorog. A gyomlálás magányos, néma biznisz, homlokunk verejtéke a földre csöpög.

Délben a fák hegyében már hetyke legények vagyunk. Legtöbbünk ingregatyára vetkezett, másként nem bírható az októberi nap. Reggel dermedünk, délből ernyedünk, épp, hogy le nem csorgunk a göcsörtös fák tövébe. Egy-két órányi fizikai munka vár még ránk, és a napi kötelező adag még mindig a megszokható láthatáron lebeg. Aki nem dolgozik, az egyék!

Azért mégiscsak eszünk. Fejlődésben vagyunk, enni kell. A tanintézmény színházba is küld bennünket, mert nem csak almával, krumplival, káposztával,

Melynek szorgos diákjai, mi, ősről őszre bebizonyítjuk, hogy aki eszik, az dolgozni is tud. Fizikailag!

bundás kenyéren él az ember! Úgy-hogy krumplit válogatni már fekete fordítottbőr magassarkúban, fekete harisnyával és a magyarországi nénikéntől örökölt zöld-lila-piros csíkos, fekete endekás ruhában megyünk.

Mert a színházba a dolgozó is kicsípi magát! Kiváltképp, ha ott tanintézményt képvisel, és jó időben elmagyarázták neki, hogy egy jó nevű iskola diákja nem állíthat be világ csúfjára szedett-vedett öltözékben a színházba, ami szintén intézmény, mi több, fellegvár. A kultúráé. Válogatjuk a krumplit, dobáljuk egymást a sárporos drappsárga golyóbisokkal, tele szájjal vicceket mesélünk és jobbra-balra düllöngélve nevetünk.

Hát persze, hogy lecsúszunk a krumplihegy tetejéből az aljba! A harisnya kiszakad, az antilop porba fullad, a ruha olyan, mintha valaki megrágtta, majd ránk köpte volna. Sebaj! Lobogó sörénnyel, hótt porosan, gyűrötten és éktelen vidámsággal vonulunk a kultúra fellegvárába, ahol találkozunk Hamlettel, Júliával, a balkáni gerlével vagy a lócsiszárral. A bejáratnál előhalásszuk kormos bérletünk, és kihúzzuk magunk, mert mégiscsak egy nagy múltú tanintézmény képviselőjében jöttünk ide!

LÁSZLÓ NOÉMI
nocsek@gmail.com

A szegény „előkészítő” szülő panaszai

Először is tisztáznom kell itt gyorsan azt, hogy azért szerettem módfelett és mindennél jobban egyetemre járni a középiskola megtapasztalása után, mert – mindamelllett, hogy azt tanultam, amit szeretek: színházat – a kurzusaim emberséges időpontban, tehát 9-10 órákor kezdődtek. Az embe-ri agynak, például az anyémnek, volt ideje ráeszmélni a külvilágra, ennek utána pedig eldöntenie, hogy mit is akar benne ő maga (meg ehhez hasonló egzisztencialista magaslatok), egyáltalán akar-e akarni benne valamit,

Ekkor szokott ő rituálé-szerű körtáncot lejteni a sulitudvaron a szintén hajnalok hajnalán felébredsett, ám hasonlóan vidám osztálytársnőivel, és a világ pénzéért nem maradna le erről a kultúrműsorról.

vagy inkább későbbre hagyja. Tudjuk, a stresszmentes élet mindenféle jólét alapja. Nálam a túl korai ébredés egyet jelent az önsorsrontással.

A szülő csak néz, mint a moziban

Nos legutóbb idén szeptemberben sírtam vissza azokat a lágyan ringató, hajdani teatrológusi tanoncúkat, amikor nem kellett például hajnali közgázasként 8 órákor prezentálnom a tanintézményben, és magamhoz vennem a későbbi boldogulásomhoz szükséges tudást egynémely kötelező jelenléttel megspékelve... Később a munkahelyeimen is szerencsém volt azzal, hogy csak igen ritka esetekben kellett már hajnalban termelni vagy teljesíteni.

Gond viszont egy szál sincs, mert ami késik, az nem siet – amint azt a kissé átdizájnolt népi bölcsesség is tartja: előkészítő osztályos gyermek szülőjeként megismerkedhettem a hajnali 7.30-as időponttal és annak filozofikus / bioritmikus / helyben reinkarnálódós mélységeivel. Lea iskolájában ugyanis ebben az általam elképzelhetetlennek tartott időpontban kezdődik a tanítás. Persze nagyon racionális érvek szólnak emellett, de ezekkel itt most nem foglalkozom, csupán a nagyon kézzelfogható tényyszerűségével. Például azzal, hogy nekem, anyaként viszont 5.40-kor kell kimásznom az ágyból ahhoz, hogy minden a terv szerint működhessen, és befuthassunk a célidőben, pedig nem lakunk nagyon távol az iskolától.

Tenném hozzá gyorsan azt is, hogy miután túl szoktunk lenni Leával az ébresztős meggyőző szpícsen, a lélek-emelő és enyhe zsarolást is magában foglaló „jaj, nem akarok felkelni, túl korán van / de el fogunk késni” szertartás minden árnyalatán, utólag minden egyes alkalommal kiderül számomra, hogy Lea imád 7.30-ra menni iskolába. Senki nem sejtene ennek okát, aki az 1980-as években volt első osztályos. Hadd fedjem fel: ekkor szokott ő rituálé-szerű körtáncot lejteni a sulitudvaron a szintén hajnalok hajnalán felébredsett, ám hasonlóan vidám osztálytársnőivel, és a világ pénzéért nem maradna le erről a kultúrműsorról.

Nos annak, hogy az ember későn szül gyermekeket, megvannak a maga előnyei és hátrányai. Az utóbbiak közül egy éppen ez: hetekig gondolkodtam azon, hogy a jó égben lehet körtáncolni boldogan 7.30-kor egy iskolaudvaron?! Passz. Számomra ez rejtély. Teljes eddigi életemben szerettem ugyan a kalandokat, de becsszóra, ilyesmi a következő három életemben sem jutna eszembe. A rendszerváltozás előtti időkre eső fénykoromban én soha nem jártam volna örömtáncot tanintézmény

Lea rajza (Lili hercegnő, az iskolatáska éke)

udvarán, egyáltalán a vonzaskörében. Én oda nem azért mentem, mert szerettem, hanem azért, mert muszáj volt, mert odavittek, és nem volt menekvés. Most némi csodálkozással vegyes megütközéssel tapasztalom, hogy az én gyermekem viszont szereti az iskolát, jó neki odamenni, jó neki oda járni. 7.30-ra, ráadásul. Nyilván, elfogadom, de nem győzőm csodálkozni, hogy is lehet ez, hogy is létezik ilyesmi... Az is tiszta volt számomra egy idő után, hogy ez a rajongás nem teljesen független tőlem, mert valószínűleg nem

vagyok annyira nyomott és gondterhelt, úgy általában sem, mint az én szüleim ugyanebben az időszakban, amikor nem lehetett tudni, hogy mi lesz, hogyan néz majd ki a „fényes jövő”. Most sem tudjuk, de ez minket nem stresszel annyira.... Nyilván még így is „felháborító”, hogy „ez” az életérzés mennyire nem „az” az életérzés, amit

Társaimmal még felmérést is készítettünk a diákság körében, hogy ugye, nem akarnak egyenruhát, és persze, hogy nem. Közel három évtizeddel korábban szinte senki nem akart, de ez azóta megváltozott, mert nem ugyanazt látják benne, amit mi láttunk megzabolázhatatlan ifjakként.

én ismerek. Titkon pedig boldog és hálás is vagyok, hogy ez az iskolaélmény eddig ennyire jól sült el. Na, de így jár az ember, ha a kelletténél több nemzedék választja el a saját gyermekétől: csak néz, mint a moziban.

Fehér blúzt vasalni hajnalban

Ugyanakkor meg nem ez az egyetlen bonyodalom, amibe „előkészítő szülőként” keveredtem. Ott van, ugye, az egyenruha kérdése is. Én egy másik idősíkon, egy másik dimenzióban, de ugyanebben az iskolában, ahová a gyermekem jár, jelentősen letettem a voksomat az egyenruha gondolata és eszméje ellen. Ezt konkrétan úgy kell elképzelni, hogy társaimmal még felmérést is készítettünk a diákság körében, hogy ugye nem akarnak egyenruhát, és persze, hogy nem. Közel három évtizeddel korábban szinte senki nem akart, de ez azóta megváltozott, mert nem ugyanazt látják benne, amit mi láttunk megzabolázhatatlan ifjakként, már nem a lázadás kivézetetésének szimbóluma, hanem a praktikumé. Azonban a szülőértekezleten úgy éreztem, tartozom még annyival a

középiskolás önmagamnak, hogy legalább a fehér blúzt leszavazom. De már az én gondolkodásomban is megjelent a gyakorlatiasság: egy teljes készletet kellett vásárolnom Leának ez alkalomból. Teljesen fehér blúza ugyanis egyetlenegy volt: az, amit az óvodai ballagásra vettünk. Nem tartom praktikusnak, mert kettőt fordul az ember benne, és már szürke, így mindkettőnk gardrójában a halványkék, illetve a szürke volt a „legfehérebb” blúz. És hogy az összes elvem „összeérjen”: hajnali 5.50-kor fehér blúzt szoktam vasalni Lea aznapi egyenöltözetéhez. Látom is lelki szemeim előtt a Ribilió Szellemét, amint jókat szórakozik rajtam és a tüneményes tevékenységemen, ha egyáltalán ébren van abban az órában.

Na, de amint túl lettünk a „beegyenruhásodáson”, következett az iskolai tízórai fogas kérdése, hiszen a szabályként meghatározott szendvics és gyümölcs Lea menüjében egyáltalán nem szerepel. Ő ugyanis nemes egyszerűséggel gyanúsnak tart minden olyan ételt, amit össze kell rakni több, egészen látható rétegből, darabból, a gyümölcsök közül pedig a málnát eszi egyenest a bokorról, almát és narancsot pedig lé formájában. Nem mondhatnám, hogy sziporkázó lelkesedéssel csomagolom be hajnalonta a szabályszerűség sivár zsemléjét és a félig szénsavas vizét, azonban adtam neki két nevet is, az egyik a Jesus Diet, a másik a Guru Diet, és ez valamelyest támogatja az anyai moráломot: egyik nap egyiket, másik nap másikat teszem be Lea táskájába. Nyilván mindkettő ugyanaz, de legalább úgy tűnik, hogy van egy rendszer és egy elvszerűség a dologban. Azért inkább angol a megnevezés, mert magyarul teljesen nyilvánvaló lenne az (ön)átverés, így meg jól hangzik...

„Anyá, én a banánt este eszem”

Ha mindeddig nem rajzolódtott volna ki a sztorimból, akkor elmondom: az „előkészítő szülői” létre nem lehet előre el- vagy felkészülni. Mert hallottam ugyan különböző történeteket előrehaladottabb helyzetben lévő barátaimtól, ismerőseimtől, azonban annyit szűrtem le ezekből, hogy a sulis más, mint az ovi. Az, hogy miben más, és ezt a „más” jelleget ki hogyan éli meg, az

gyermeké, szülője és helyzete válogatja. Mert például nem mindenki számára ekkora Golgota a hajnali ébresztő, hogy menten reinkarnálódni szeretne inkább, és Karib-tengeri pálmaga gyanánt élne tovább világát, ahogy ez nálam lecsapódott. A fehér blúz „traumatológiáját” is kihagyják némelyek, hiszen az is lehet, hogy még bevásárlás vagy ünnepi töltöttkáposzta-evés alkalmával is ebbe öltöznek. Ami viszont a gyermek iskolai étrendjét illeti, azt is el tudom képzelni, hogy vannak simulékony, alakítható gyermekek, akiknek a szülő azt mondja, hogy „fiam/leányom, holnaptól szendvicset eszel”, és a poronty tényleg azt is eszik, sőt kürtőskalács, palacsinta és csokis kifli helyett is azt kér, annyira beleszerelmesedik. Nem így az én Leám! Ő elég határo-

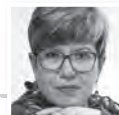
A fehér blúz „traumatológiáját” is kihagyják némelyek, hiszen az is lehet, hogy még bevásárlás vagy ünnepi töltöttkáposzta-evés alkalmával is ebbe öltöznek.

zattan és kérlelhetetlenül közölte, hogy nagyon tud engem sajnálni, miszerint ezek a szabályok, azonban ezek kedvéért sem szándékozik változtatni a gasztronómiai elvein. Próbáltam már kialakulni több rendben is legalább egy „banános” napot, de még ez sem jött össze, sokadik próbálkozásomra sem. „Anyá, én a banánt este eszem” – és ezzel véget is ért a tárgyalási folyamat.

Persze a soron kívülinek számító dolgokkal addig van gond, amíg nem válnak egyfajta rutin részévé. Október 15-ét írunk, és a rutin körvonalai most kezdenek halványan kirajzolódni. Továbbra sem állíthatom, hogy 5.40-kor dalolva pattanok ki az ágyból, és alig várom, hogy fehér blúzt vasalhassak, de már valamivel jobban megy ez, mint szeptember első heteiben.

BARTHA RÉKA

bartha.reka.emese@gmail.com

A diákok által alakítható tantervet fontolgat a tanügyminiszter

Ligia Deca oktatási miniszter október közepén bejelentette, fontolóra veszi, hogy az iskola döntésétől függő tantervet úgy alakítja át, hogy a tanulók választhassanak az iskola kínálatából – tájékoztat az *Agerpres*. A miniszter szerint az oktatási reformnak abból az alapvető célkitűzésből kellene kiindulnia, hogy a diákok örömmel menjenek iskolába. A tanulók érdekvédelmi szervezeteinek képviselőivel folytatott megbeszéléseken egyértelművé vált, hogy a fiatalok több rugalmasságot igényelnek, és azt, hogy nagyobb beleszólásuk legyen a tanulási folyamatba. A tanterv, amelyet az iskola kínálatára alapján a tanulók igényei szerint állítanak össze, egyaránt tartalmazna országos szintű opcionális tantárgyakat és olyan választható tantárgyakat is, amelyek az illető iskola kínálatában szerepelnek. A miniszter arról is beszámolt, hogy a tanügyi törvénytervezethez több mint 9000 módosító javaslat érkezett, jelenleg ezek minisztériumi tanulmányozása zajlik. Deca célkitűzésének tekinti a Képzett Románia projektet, valamint az országos helyreállítási tervben (PNRR) szereplő célok és mérföldkövek teljesítését is. Az elképzeléseit és mandátumának prioritásait ismertető sajtótájékoztatón Deca elmondta, szeretné megszüntetni a bizonytalanságot, amire sok diák és szülő panaszkodott, ezért megtartja az idén életbe lépett intézkedéseket, például a tanév moduláris szerkezetét, majd egy év múlva kielemezti ezt a modellt. A tanügyminiszter a gazdasági és energiaügyi válság dacára is a fizikai jelenléttel zajló oktatást tartja kívánatosnak, a tanügyi rendszerbe vetett bizalomhoz és a minőségi oktatáshoz stabil törvényi keretet tart szükségesnek, és számára a kiszámítható, átlátható és működőképes oktatási rendszer jelenti a járható utat a válságokkal szembeni ellenálló-képesség növelésére és a lemorzsolódás megelőzésére.

Példamutató tanárokat népszerűsít a tanügyminisztérium

Kampányt indított az oktatási minisztérium azoknak a tanítóknak és tanároknak a bemutatására, akiknek – a körülöttük élők szerint – sikerült jobbra tenniük a közösséget, amelyben tevékenykednek. Az

ember adja a hely lelkét (Omul sfîntește locul) elnevezésű kampány keretében hette bemutatnak egy-egy pedagógust a minisztérium közösségi oldalán – tájékoztat a *Maszol*. Az október eleji első bejegyzésben arra kéri a lakosságot, segítsenek a kezdeményezőknek azonosítani az erre érdemes tanárokat, megírva azok nevét egy hozzászólásban. „Mi majd felkeressük, bemutatjuk őket, és köszönetet mondunk nekik az oldalon” – fogalmaznak. Az első tanár, akit a kampányban bemutatnak, a Călărași megyei Curcani település iskolájának igazgatója, Viforel Dorobanțu. A szaktárca képviselői újraindították a kommunikációt az intézmény Instagram-fiókját is.

Kétezernél többen választották az Iskola Alapítvány programját

Szeptember 19-től közel 2500 diák (174-gyel több mint tavaly) részvételével elkezdődött az Iskola Alapítvány által működtetett délutáni oktatási program 2022–2023-as tanévre 12 megyében és Bukarestben, 43 településen, 50 iskolában, 158 tanító segítségével – tájékoztat az *Rmdsz.ro*. A hagyományos délutáni programban szakképzett pedagógusok szóróvívidéken élő kisiskolásokkal foglalkoznak, segítenek a gyerekeknek a házi feladatok megoldásában, illetve különböző készség- és képességfejlesztő tevékenységeket tartanak számukra. A program a gyerekek napi meleg ebédjének biztosításához is hozzájárul. „2176 családnak nyújtunk segítséget a program által, akiknek kétharmada magyar, harmada vegyes nemzetiségű” – mondta Nagy Zoltán Levente, a projektet a magyar kormány Nemzetpolitikai Államtitkárságának támogatásával működtető alapítvány elnöke. Az alapítvány munkatársainak felmérései megerősítették, hogy idén Beszterce, Hunyad, Máramaros, Szeben és Temes megyékben a magyar osztályokba járó gyerekek több mint fele iratkozott be a programba.

A bölcsődei csecsemőgondozók is tanügyi alkalmazottak

Az RMDSZ munkájának eredményeként döntőházként szavazott a képviselőház arról a törvénymódosításról, amely a bölcsődei gyermeknevelőket a tanügyi alkalmazottak közé sorolja – írja az *Rmdsz.ro*.

Csép Éva Andrea Maros megyei képviselő, a törvénymódosítás kezdeményezője elmondta: „a nemzeti oktatási törvény a bölcsődei gyermeknevelőket pedagógusoknak minősíti, viszont az egységes bértörvényben ezek a személyek nem tartoztak a tanügyi alkalmazottak közé. Figyelembe véve, hogy a bölcsődék az oktatási rendszer részévé váltak, elengedhetetlen volt rendezni a bölcsődei gyermeknevelők helyzetét.”

Az RMDSZ oktatás- és családpolitikájának része minél szélesebb körű bölcsődei rendszert kiépíteni Erdélyben. Az országos helyreállítási tervben a kormány 370 millió eurót különített el bölcsődék építésére. Az RMDSZ munkájának eredményeként a tavaszi parlamenti ülészakban sikerült a bölcsődéket az oktatási rendszer részévé tenni, biztosítani számukra a normatív finanszírozás lehetőségét. A törvénytervezet az államelnöki kihirdetés után a *Hivatalos Közlönyben* való megjelenést követően lép hatályba.

Szili Katalin: óriási közösségépítés zajlik Csángóföldön

Az elmúlt 3–4 évben óriási sikerült elérni a csángóföldi magyarok identitásának megerősítésében, a közösség szülőföldön tartásában – jelentette ki háromnapos csángóföldi látogatását követően Szili Katalin magyar miniszterelnöki megbízott, aki a Moldvai Csángómagyarok Szövetsége (MCSMSZ) felügyelő bizottságának a tagjaként vett részt a látogatáson. Pogár Lászlóval, az MCSMSZ elnökével és Edvi Péterrel, az MCSMSZ felügyelő bizottsági elnökével a három nap alatt 15 moldvai faluba jutottak el, újonnan épített vagy felújított Magyar Házakat, oktatási helyszíneket látogattak, mintegy száz pedagógussal, és az MCSMSZ küldötteivel, alkalmazottakkal találkoztak.

Szili Katalin megállapította, a látogatás során jó keresztmetszetet kaptak arról, miként folyik az identitásmegőrző, identitásmegerősítő munka. Hozzátette, Csángóföldön 63 olyan település van, ahol magyarul még beszélő római katolikusok élnek, és 34 település, ahol az MCSMSZ magyar oktatást indított el. Közel 2000 gyermeket oktatnak, akiknek naponta ingyenes étkeztetést is biztosítanak. Az *MTI* tájékoztatása szerint Szili Katalin

megemléktette: 22 magyar házat, kollégiumot építettek vagy újjítottak fel, amelyekben immár 21. századi körülmények között lehet foglalkozni a gyermekekkel. Mindenütt okostáblákat, korszerű felszereléseket látott. „Óriási közösségépítés zajlik Csángóföldön, ezen belül oktatás, zenei nevelés, hagyományörzés, ami különösen jellemző, és még rengeteg olyan munka van, amit a következő időszakban szeretnének elvégezni” – állapította meg a miniszterelnöki megbízott. Szili Katalin megemléktette: az oktatási programokon túl nyári táborokat, hagyományörző rendezvényeket szerveznek Csángóföldön, és a havonta egyszer Bákóban tartott magyar misén átlagosan 3–400 magyar vesz részt. Úgy vélte, ezek mind azt jelzik, hogy a moldvai csángómagyar közösség önmagára talált, identitásában megerősödött. Megjegyezte: beszélgetőpartnerei arról számoltak be, hogy a népszámláláson magyar anyanyelvűnek és magyar nemzetiségűnek vallották magukat. A miniszterelnöki megbízott úgy vélte: az MCSMSZ és a közösség már kellően erőssé vált ahhoz, hogy a program továbbra is fenntartható maradjon. Hozzátette, az MCSMSZ további településeket szeretne bevonni a moldvai magyar oktatási programba, de megértéssel fogadta, hogy az elmúlt három év fellendülése a jelenlegi gazdasági körülmények miatt ugyanilyen ütemben nem folytatható. Azt is megjegyezte, hogy a moldvai oktatási programban dolgozó pedagógusok részéről egyetlen panaszszót sem hallott. „Hittel és odaadással végzik a munkájukat, mert tudják, hogy itt egy közösség átmentése folyik” – állapította meg.

Újabb tanulókat karolt fel a Nyilas Misi Tehetségtámogató Egyesület

Újabb harminc, jó tanulmányi eredményekkel rendelkező romániai magyar tanuló részesül a Nyilas Misi Tehetségtámogató Egyesület ösztöndíjában.

Mint azt az egyesület a *Krónikával* közölte, a 92 pályázónak legalább kétharmada rászorulna és meg is érdemelné az ösztöndíjat, de a jelenlegi támogatók köre mindössze 30 pályázat elfogadását teszi lehetővé. A pályázati lista nyitott, a programhoz újabb támogatók csatlakozását várják. A kiválasztott ösztöndíjasok

7–11. osztályos tanulók, akik a romániai magyar közoktatásban tanulnak, legalább 8,50-es átlaggal rendelkeznek, a családi helyzet tekintetében pedig szintén támogatásra szorulnak.

Bákó, Brassó és Máramaros megyéből egy-egy pályázat, Beszterce-Naszód és Fehér megyéből 2-2, Maros megyéből négy, Kolozs és Kovászna megyéből öt-öt, hét Szatmár megyéből, tizenegy Bihar, tizenkettő pedig Szilágy megyéből érkezett. A legtöbb ösztöndíj-kérelmet (41) Hargita megyéből nyújtották be. A szeptember 1-jétől a programba került diákok közül ötven Bihar, három Szilágy megyében élnek, ketten Beszterce-Naszód, Kolozs és Kovászna, egy-egy Máramaros és Maros, tizenegyen pedig Hargita megyében – tizenhárom városi, tizenheten vidéki környezetben. A Nyilas Misi Egyesület a 2021/2022-es tanévben 277 ösztöndíjnak biztosított anyagi támogatást az általános és középiskolásoknak szóló tehetségtámogató program, valamint az ebből „kinőtt”, egyetemistáknak szóló barátság program keretében. Az ideje, immár huszadik támogatási évben – az újakkal együtt – az egyesület egyelőre 242 ösztöndíjat tud biztosítani. Az egyesület működését támogatók biztosítják, ezért a szervezet kiemelte: további felajánlásokat fogadnak, hogy a várolistán szereplő tanulók közül minél többen részesüljenek a segítségben. A jelenlegi 350 támogató közül mindössze 40 romániai, erdélyi. „A pályázatok által megismert családok helyzetét látva föltétlenül szükségesnek tartjuk további ösztöndíjasok felvételét” – hívta fel a figyelmet a szervezet. Az egyesület a támogatók anyagi hozzájárulásából utalja havonta az ösztöndíjakat, amelynek értéke a tehetségtámogató programban 20 ezer (éves szinten 240 ezer) forintnak megfelelő lej, a barátság programban a támogatási összeg kötetlen. Támogatónak bármilyen magán- és jogi személy jelentkezhet, ugyanakkor résztámogatás felajánlása is lehetséges. „Az ösztöndíjasok és támogatók közt nagyon gyakran személyes kapcsolat alakul ki, de akár anonim módon, akár közvetlen kapcsolattartással vállal pártfogást a támogató, az ösztöndíjas eredményeiről és helyzetéről

az egyesület rendszeresen tájékoztatja” – olvasható a közleményben.

Súlyos oktatási válságot okozott a világjárvány

A pandémia miatt online térbe szorult tanítás az évszázad legsúlyosabb oktatási válságát okozta a felmérések szerint. Sok tényezőtől múlt, hogy milyen mértékben hatott a gyerekek fejlődésére a világjárvány, a lemaradások pótolhatók, a pedagógus-szülő közötti együttműködés pedig segíthet a felzárkóztatásban. Az évszázad legsúlyosabb oktatási válságának nevezte a világjárvány miatti iskolabezárások okozta kiesést Jaime Saavedra, a Világbank oktatási igazgatója. A *The Economist* lapnak adott interjúban a szakértő úgy fogalmaz, globálisan a diákok átlag nyolc hónapos lemaradásban vannak ahhoz képest, hogy hol lennének, ha nincs a világjárvány, ami tulajdonképpen „kiéheztette” a fiatalok agyát. Hangsúlyozta, a helyzet országonként változik, ám például az Egyesült Államokban tíz év előrelépést „sepert el” a járvány, az utolsó felmérések szerint a fiatalok olyan szinten teljesítettek, mint 2012-ben, holott korábban jelentős fejlődés volt tetten érhető.

Nem keresnek sokat a hazai pedagógusok

Az európai államok közül GDP-arányosan csak Írország költ Romániánál kevesebbet az oktatásra – írta a *Maszol* az *Economedia.ro*-ra hivatkozva. A közgazdaságban dolgozóktól eltérően a hazai pedagógusok nincsenek elkényeztetve a bérezés tekintetében. Az Európai Bizottság adatai szerint a kontinensen csak hat ország van, ahol az oktatásban dolgozók kevesebbet keresnének, mint Romániában, az EU-ban pedig mindössze kettő. Éves bruttó átlagkeresetük Albániában a legalacsonyabb, 4233 euró. Az EU-n belül Bulgáriában és Lengyelországban a legkisebb a pedagógusok bére, 7731, illetve 7908. Nálunk bruttó 8027 eurót keresnek egy év alatt, nagyjából ugyanannyit, mint magyarországi kollégáik, akik 8063 átlagban eurót kapnak. Ez havi bruttó 669 eurónak felel meg.

K. E.